

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARIM EKONOMİSİ ANA BİLİM DALI**

**KIRSALDA YAŞAYAN ÇİFTÇİLERİN YAŞAM
MEMNUNİYETİ VE GELECEK
BEKLENTİSİ: ÇORUM İLİ KARGI İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Fatma SAĞLAM

Danışman
Prof. Dr. İsmet BOZ

SAMSUN
2023

TEZ KABUL VE ONAYI

Fatma SAĞLAM tarafından, **Prof. Dr. İsmet BOZ** danışmanlığında hazırlanan **KIRSALDA YAŞAYAN ÇİFTÇİLERİN YAŞAM MEMNUNİYETİ VE GELECEK BEKLENTİSİ ‘ÇORUM İLİ KARGI İLÇESİ’ ÖRNEĞİ** başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 13.10.2023 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Dr. Öğr. Üyesi Yeşim AYTÖP Sütçü İmam Üniversitesi Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye (Danışman)	Prof. Dr. Öğr. İsmet BOZ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Çağatay YILDIRIM Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi?

Evet ☐ (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır ☒

23 /06 / 2023
Fatma SAĞLAM

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : KIRSALDA YAŞAYAN ÇİFTÇİLERİN YAŞAM MEMNUNİYETİ VE GELECEK BEKLENTİSİ: ÇORUM İLİ KARGI İLÇESİ ÖRNEĞİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 23.06.2023 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 27

Tek kaynak oranı : % 4 çıkmıştır.

23 /06 / 2023
Prof. Dr. İsmet BOZ

ÖZET

KIRSALDA YAŞAYAN ÇİFTÇİLERİN YAŞAM MEMNUNİYETİ VE GELECEK BEKLENTİSİ: ÇORUM İLİ KARGI İLÇESİ ÖRNEĞİ

Fatma SAĞLAM
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans, Ekim/2023
Danışman: Prof. Dr. İsmet BOZ

Tarımın ülke ekonomisine olan katkısını artırmak ve kırsal alanda yaşayan nüfusun sürdürülebilir bir gelir elde edebilmesi için çiftçilerin yapmış oldukları meslekten memnun olmaları son derece önemlidir. Araştırma, kırsalda yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentisini değerlendirmek üzere Çorum ili Kargı ilçesinde bulunan köylerde yürütülmüştür. Araştırma verileri üç köyden arazi büyüklüğüne göre çekilen tesadüfi örnekleme ile belirlenen 80 çiftçiden toplanmıştır. Veriler Mart-Nisan 2023 döneminde toplanmıştır. Veri analizinde ağırlıklı olarak tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre çiftçiler yaşadıkları tüm zorluk ve sıkıntılara rağmen köydeki yaşamlarını terk etmek istememektedirler, köylüleri kırsalda yaşamaya motive eden en önemli faktörler memleketinde yaşıyor olmak, kendi işini yapıyor olmak ve birçok temel ihtiyaçlarını karşılıyor olmasıdır. Diğer taraftan motivasyonu azaltıcı faktörler ise kırsalda yeterince iş olanaklarının olmaması, sosyal faaliyetlerin bulunmaması, gelirin düşük olmasıdır. Ayrıca tarımın, mesai kavramının bulunmadığı, doğal ve ekonomik riskleri fazla, kârlılığı düşük, saygınlığı hak ettiği konumda olmayan, yıpratıcı ve belirsizliklerle dolu bir meslek olduğu görüşü egemendir. Ancak tüm bunlara rağmen yaşam memnuniyeti sorgulandığında yaşamlarından memnun oldukları görülmektedir. Tarımın çiftçilere sevdirelmesi ve çiftçi memnuniyetinin artırılması için öncelikle çiftçi ürünlerinin değer fiyattan satılması ve girdi fiyatlarının azaltılması yoluyla tarımsal gelirlerin artırılmasına yönelik politikalar uygulanmalıdır. Özellikle tarımı genç çiftçilere sevdirecek uzun dönemli projelere ve kırsalda yaşamı kolaylaştıracak alt yapı hizmetlerine ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: Çorum, Kırsalda çiftçilerin yaşam memnuniyeti, Gelecek beklentisi, Tarım ve hayvancılık

ABSTRACT

LIFE SATISFACTION AND FUTURE OF RURAL FARMERS: THE CASE OF ÇORUM PROVINCE KARGI DISTRICT

Fatma SAĞLAM
Ondokuz Mayıs University
Institute of Graduate Studies
Department of Agricultural Economics
Master, October /2023
Supervisor: Prof. Dr. İsmet BOZ

It is extremely important for the farmers to be satisfied with their profession in order to increase the contribution of agriculture to the country's economy and for the population living in rural areas to obtain a sustainable income. The research was carried out in the villages of Kargı district of Çorum in order to evaluate the life satisfaction and future expectation of the farmers living in rural areas. Research data were collected from 80 farmers selected by random sampling from three villages according to the size of the land. Data were collected in the period of March-April 2023. In data analysis, mostly descriptive statistics were used. According to the research findings, the most important factors that motivate the villagers to live in the countryside are living in their hometown, doing their own business and meeting many of their basic needs. On the other hand, the factors that reduce motivation are the lack of job opportunities in the countryside, the absence of social activities and low income. There is also the view that agriculture is a profession where there is no concept of overtime, natural and economic risks are high, profitability is low, the prestige is not in the position it deserves, and it is full of risks and uncertainties. In order to popularize agriculture with farmers and increase farmer satisfaction, policies should be implemented to increase agricultural incomes by selling farmer's products at value prices and reducing input prices. In particular, there is a need for long-term projects that will make young farmers love agriculture and infrastructure services that will make life easier in rural areas.

Keywords: Çorum, Rural life satisfaction of farmers, Future expectation, Agriculture and livestock, Village

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Çalışmam boyunca bana yardımcı olan danışman hocam Prof. Dr. İsmet Boz’a tez konumun belirlenmesi aşamasından son aşamasına kadar desteğini, bilgilerini ve yardımlarını benden esirgemediği için çok teşekkür ederim. Ayrıca Çorum ili Kargı ilçesi Pelitçik köyü, Yeşilköy köyü ve İnceçay köyü halkına da bana gösterdikleri anlayış ve yardımlarında ötürü teşekkür ederim. Son olarak tez sunumun başından sonuna kadar bana manevi desteğini eksik etmeyen arkadaşlarıma ve aileme teşekkür ederim.

Fatma SAĞLAM

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLOLAR DİZİNİ	x
1.GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Önemi.....	1
1.2. Araştırmanın Hipotezleri.....	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	4
2.MATERYAL VE YÖNTEM.....	5
2.1. Materyal	5
2.2 Araştırma Bölgesinin Tanıtılması	5
2.2.1 Örneklem Hacminin Belirlenmesi	7
2.2.2. Veri Toplama ve Analizleri	8
3.KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	9
3.1.Kırsal.....	9
3.2.Çiftçi ve Yaşam Memnuniyeti	9
3.3.Tarım.....	11
3.4. Önceki Çalışmalar.....	12
4.ARAŞTIRMA BULGULARI.....	18
4.1.Yaş	18
4.2.Cinsiyet	19
4.3.Medeni Hâl ve Göç Etme Arzusu	20
4.4.Evli Çiftlerin Geniş Aile Hâlinde Yaşama Durumu	21
4.5.Eğitim Durumu	22
4.6.İkamet Yerleri	23
4.7.Tarımsal Deneyim.....	24
4.8.Çiftçilerin Mesleği ve Yaptıkları İş	25
4.9.Tarım Dışı Gelir Durumu.....	26
4.10.Gelir Durumu	26
4.11.Çiftçilerin Gelir Düzeyi	27
4.12.Gelir Düzeyinin Göç Etme Fikrine Etkisi.....	28
4.13.Gelir/Harcama Bakımından Gelir Düzeyi.....	29
4.14.Konut Durumu	29
4.15. Sosyal Güvence Durumu	30
4.16.Çocuklarının Olup Olmadığı Bilgisi	31
4.17.Aile Bireylerinin Göç Durumu	32
4.18.Çalıştırılan Tarım Arazisi Mülkiyeti.....	33
4.19.Hayvancılık	34
4.20.Tarıma Devam Etme Durumu.....	37
4.21.Kırsala ve Tarıma Dair Yaşanılan Sorunlar	38
4.22.Sektör Dışındaki Diğer Gençlere Önerilir mi?.....	39
4.23.Tarım ve Hayvancılıkla Uğraşırken Yaşam Kalitenize Etkisi Oluyor mu?	40
4.24.Yaşam Memnuniyeti.....	40
4.25.Motivasyonu Arttırıcı ve Azaltıcı Etmenler.....	41
4.26.Gelecekte Beklenti ve Düşünceleriniz	42

4.27.Geleceğe Dair Umutlar	44
5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	49
KAYNAKÇA.....	52
EKLER EK-1 ANKET FORMU	56
ÖZ GEÇMİŞ.....	61

SİMGELER VE KISALTMALAR

GÇPD	:Genç Çiftçi Projelerinin Desteklemesi
FAO	:Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Kargı Haritası.....	5
Şekil 2. 2.Kargı İlçesine Ait Bir Fotoğraf.....	6
Şekil 2. 3. Kargı İlçesinde Sulu Tarımda Çeltik Tarlasına Ait Bir Fotoğraf	6

TABLÖLER DİZİNİ

Tablo 4.1. Çiftçilerin Yaş Durumu	19
Tablo 4.2. Cinsiyet	20
Tablo 4.3. Medeni Hal	21
Tablo 4.4. Göç etme Arzusu	21
Tablo 4.5. Geniş Aile ile Yaşama Durumu	22
Tablo 4.6. Eğitim Durumu	23
Tablo 4.7. İkamet Ettikleri Yerleri	24
Tablo 4.8. Tarımsal Deneyimleri	25
Tablo 4.9. Meslek.....	25
Tablo 4.10. Tarım Dışı Gelir Durumu	26
Tablo 4.11. Gelir Durumu	27
Tablo 4.12. Gelir Düzeyi Durumu	28
Tablo 4.13. Gelir Düzeyi Göç Etme Fikrine Etkisi.....	28
Tablo 4.14. Kırsalda Yaşayan Çiftçilerin Gelir-Harcama Bakımından Durumu.....	29
Tablo 4.15. Kırsalda Yaşayan Çiftçilerin Konut Durumu	30
Tablo 4.16. Sosyal Güvence Durumu	30
Tablo 4.17. Çocuk Durumu.....	31
Tablo 4.18. Çocuklarının Çiftçilikle Uğraşması Durumu	32
Tablo 4.19. Çocuklarının Çiftçilikle Uğraşmasına Hayır Sebebi	32
Tablo 4.20. Aile Bireylerinin Göç Durumu	33
Tablo 4.21. Çalıştırdığı Tarım Arazisi Mülkiyet Durumu	34
Tablo 4.22. Hayvancılıkla Uğraşma Durumu	34
Tablo 4.23. Hayvan Varlığı Durumu	35
Tablo 4.24. Tarım ve Hayvancılığı Bir Arada Yapma Avantajı	35
Tablo 4.25. Hayvancılıkta Bekledikleri Geliri Kazanma Durumu	36
Tablo 4.26. Türkiye de Hayvancılıkla Uğraşan Kişi Sayısındaki Düşme Sebepleri ..	37
Tablo 4.27. Tarımsal Faaliyette Bulunmasında Etkili Olan Sebep	37
Tablo 4.28. Tarıma Devam Etme Durumu ve Aile Desteği.....	38
Tablo 4.29. Kırsala ve Tarıma Dair Yaşanılan Sorunlar.....	39
Tablo 4.30. Sektör Dışındaki Gençlere Önerme Durumu.....	39
Tablo 4.31. Hayvancılıkla ve Tarımla Uğraşırken Yaşam Kalitenizde Değişme Oluyor mu?	40
Tablo 4.32. Yaşam Memnuniyet durumu	41
Tablo 4.33. Motivasyonunu Artırıcı Etmenler	42
Tablo 4.34. Motivasyonunu Azaltıcı Etmenler	42
Tablo 4.35. Gelecek Hakkındaki Beklenti ve Düşünceleri	43
Tablo 4.36. Tarımsal Açından Gelecek Beklentileri.....	44
Tablo 4.37. Çiftçi Olmasalardı Yapmak İstedikleri Meslekler	44
Tablo 4.38. Kendi Geleceklerinde Umutları	45
Tablo 4.39. Kırsalda Yaşayan Gençlere Yönelik Etkinlikler.....	46
Tablo 4.40. Gelecek ile ilgili umut durumunun sosyoekonomik özellikler bakımından karşılaştırılması	47

1.GİRİŞ

1.1.Araştırmanın Önemi

Tarım sektörü, Cumhuriyetin kuruluşundan bugüne kadar, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal gelişmesinde çok önemli görevler üstlenmiş ve bu görevini bugüne kadar sürdürmüştür. Ülke nüfusunun beslenmesinin sağlanması, milli gelire ve istihdama katkı sağlaması, sanayi sektörünün hammadde ihtiyacını karşılaması, sanayiye sermaye aktarması, ihracata doğrudan ve dolaylı katkıda bulunması, bu gibi nedenlerden dolayı, tarım ekonomimizde vazgeçilmez bir sektördür.

Giyinme, beslenme, sağlıklı çevrenin oluşması ve korunması, ekolojik dengenin kurulması ve sürdürülebilirliği gibi nedenlerden dolayı tüm ülke halkını ilgilendiren önemli bir sektördür (Boz, 2004; Cinemre ve Kılıç, 2015; Doğan, 2018; Sert ve Boz, 2021). Dünyada artan nüfusla birlikte tarım ürünlerine olan talep sürekli artış göstermektedir. Bu talebi karşılamak için geliştirilen yeni yöntemler, bir taraftan üretim artışı sağlarken diğer taraftan sağlıklı beslenme açısından ciddi sorunları da beraberinde getirmiştir (Boz ve Kılıç, 2012). Tahminlere göre 2050 yılında dünya nüfusunun 12 milyarı aşması beklenmektedir (Anonim, 2010). Bu yüzden artan insan nüfusu, bozulan dengeleri yeniden onaracak yaklaşımlar bulunarak bunların sürdürülebilirliği sağlanmalıdır (Börekçi ve Akıncı, 2019). Dünya nüfusunun artan nüfusla birlikte doğal kaynaklar üzerine baskı oluşturduğu bilinmektedir. Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), günümüzde iklim değişikliği başta olmak üzere nüfus artışı, tarım alanlarının daralması ve su kaynaklarının azalması gibi küresel sorunlar nedeniyle gıda ve tarımsal üretimin geleceğinin risk altında olduğu vurgulanmaktadır. 7,5 milyar olan dünya nüfusunun 2050'de 9,7 milyara ulaşacağı ve iklim değişikliği konusunda gerekli çalışmaların yapılmaması durumunda 2030 yılında 35 ile 122 milyon insanın bundan etkileneceği, ekosistemde %60 oranında kayıpların yaşanacağı belirtilmektedir. Bununla birlikte 2050 yılında, %60 daha fazla gıdaya, %40 daha fazla suya, %50 oranında daha fazla enerjiye ihtiyaç duyulacağı öngörülmektedir (Stefanova, 2018). Bu gelişmeler ışığında küresel düzeyde yaşanan krizler, doğal afetler ve yükselen gıda fiyatları tarım sektörünün gıda gereksinimini karşılamadaki önemini daha da arttırmaktadır.

Tarım sektörü gelişmekte olan ülkelerde ülke nüfusunun beslenmesi, milli gelir ve istihdama katkı sağlaması, sanayi sektörünü hammadde bakımından desteklemesi,

bu sektörde üretilen tarımsal girdilere talep oluşturmaları ve ülke ihracatına katkı sağlamaları bakımından önemi yadsınamaz bir sektördür (Boz, 2004; Cinemre ve Kılıç, 2015; Sert ve Boz, 2021). Ancak son yıllarda iklim değişikliğinin etkisiyle sıcaklıkların artması daha az yağışlı iklim koşulları, ekstrem meteorolojik olaylarda artış, su kaynaklarında yaşanan azalmalar, kuraklık şiddetinde artış, su ve toprak kalitesinin bozulması, ekosistemin bozulması, biyolojik çeşitliliğin azalması, ekolojik alanlarda kayma, zararlılarda ve hastalıklarda artış, gübreleme ve ilaçlama sorunları ve bütün bunlara bağlı olarak tarımsal üretim ve kalitede bozulmalar ile sürdürülebilir gıda güvenliği tehdidi karşımıza çıkmaktadır (ÇŞİDB, 2023). Günümüzdeki klasik üretim anlayışının ötesinde tarım sektörünün daha teknik ve daha verimli yönetilmesi ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Sektörün üzerinde oluşan baskı unsurlarının beklentileri karşılayabilmesi adına nitelikli genç nüfusun tarımda istihdam edilmesi gelecek kuşakların gıda güvenliğinin sağlanması noktasında çok önemlidir (Berk ve Armağan, 2019).

Gelişmiş ülkeler tarım sektörlerini geliştirmekte olan ülkelere karşı her zaman daha fazla oranda korumuştur. Bunun nedeni, tarımsal nüfusa diğer sektörlerdekine yakın bir tutarda gelir sağlayarak, tarımsal nüfustaki düşüşü engellemek olarak açıklanmaktadır. Bu durumların devamlılığı için de en büyük pay çiftçilere ve onların üretim gücüne düşmektedir. Tarımsal üretim dönemleri diğer sektörlerle kıyasla daha uzundur ve belirli zamanlarda yoğunlaşmaktadır. Bu durum da kırsalda yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentisi konusunu etkilemektedir.

Tarım, toplumun beslenmesi için büyük öneme sahiptir. Kırsalda yaşayan çiftçiler de bu olgunun en büyük parçası ve onların yaşam memnuniyeti, onların geleceğe bakış açıları beklentileri her şeyin önündedir. Sürekli artmakta olan dünya nüfusunun gıda talebinin karşılanması adına tarımsal verimliliğin artırılması ve aynı zamanda çevrenin en iyi şekilde korunması gerekmektedir.

Tarımın belkemiği olan çiftçilerin uzun ve yoğun geçen üretim ve hasat dönemlerinde yıpranma payı olarak tarıma ve hayvancılığa karşı bakış açılarında değişiklik ya da farklılık olabilmektedir. Çiftçilerin tarımsal faaliyetler hakkında olumsuz tutum takınmalarının önlemek ve yıllardır yaşadıkları yorgunluk ve yıpranmışlığı en aza indirmek için üretim ve hasattan bekledikleri gelirleri artırmak gerekmektedir. Çiftçilerin beklenen gelirlerini ve kırsal alanlarda yaşam koşullarını

iyileştirmek kuşkusuz tarımda sürdürülebilirliği artıracaktır. Yapılan araştırma tam da bu noktada kırsalda yaşayan çiftçilerin çiftçiliğe devam etme düşünceleri, yaşadıkları zorlukların gelecek beklentileri ve yaşam memnuniyetleri üzerindeki etkileri, tarımın devamlılığı açısından çocuklarının tarımla uğraşmasını isteyip istemedikleri ya da tarımı gelecek nesillere önerip önermedikleri konuları üzerinde fikir oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmada kırsal alanda yaşayan ve geçimini büyük ölçüde tarımsal faaliyetlerden sağlayan çiftçilerin gelecek konusunda umutlu olup olmadıklarına yönelik hipotezler geliştirilmiştir. Çiftçilerin geleceğe yönelik umut durumlarının sosyoekonomik özelliklere göre ne gibi farklılıklar gösterdiğini ortaya koymak amacıyla geliştirilen hipotezler aşağıda sıralanmıştır:

H₁: Kırsalda yaşayan insanların geleceğe umutla bakışları bulundukları yaşa göre değişmektedir.

H₂: Kırsalda yaşayan insanların geleceğe umutla bakışları eğitim durumlarına göre değişmektedir.

H₃: Kırsalda yaşayan insanların geleceğe umutla bakışları eşlerinin eğitim durumuna göre değişmektedir.

H₄: Kırsalda yaşayan insanların geleceğe umutla bakışları cinsiyete göre değişmektedir.

H₅: Kırsalda yaşayan insanların geleceğe umutla bakışları medeni duruma göre değişmektedir.

H₆: Kırsalda yaşayan insanların geleceğe umutla bakışları tarımsal deneyime göre değişmektedir.

H₇: Kırsalda yaşayan insanların geleceğe umutla bakışları bulundukları gelir gruplarına göre değişmektedir.

H₈: Kırsalda yaşayan insanların geleceğe umutla bakışları sosyal güvence varlıklarına göre değişmektedir.

H₉: Kırsalda yaşayan insanların geleceğe umutla bakışları çocuk varlıklarına göre değişmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı orum ili Kargı ilçesinde kırsalda yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentilerini ortaya koymaktır.

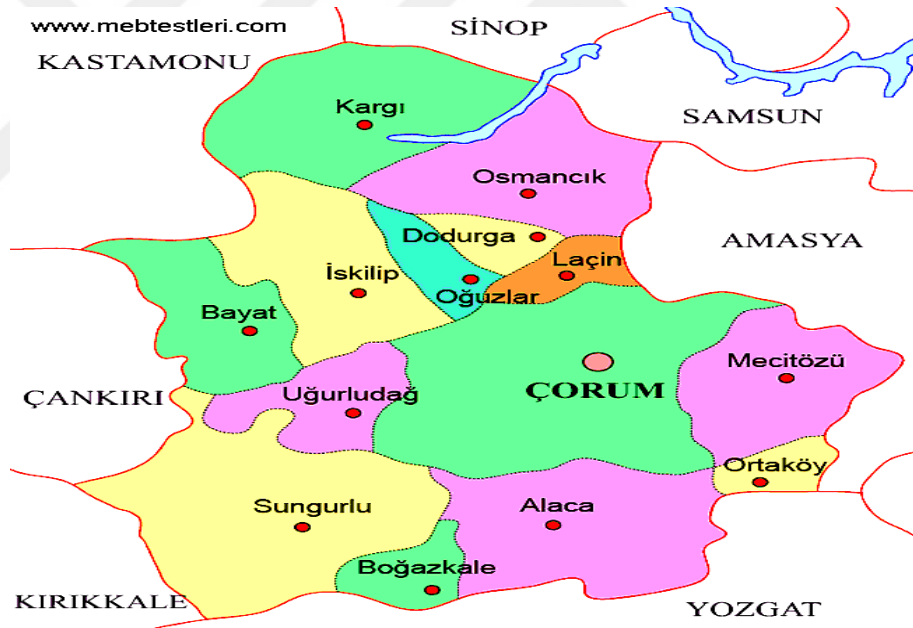
Bu kapsamda kırsalda sürdürülebilirliğin temini adına en önemli etken gençler ve çiftçilerdir. Genç nüfusun olmadığı yerde yenilenme ve sürdürülebilirlik olmayacaktır, bu sebeple gençlerin ve çiftçilerin özellikle genç çiftçilerin gelecek beklentilerinin ne olduğu öğrenilmeli ve onunla ilgili çabalarının ne olduğu bilinmelidir. Mevcut çalışmayla ayrıca çiftçilere bir farkındalık ve kendilerini sorgulama fırsatı sunulmaktadır. Bu araştırma ile birlikte gönüllü anket yapılan çiftçilere mevcut ve gelecek zamandan hayat beklentileri ve yaşadıkları zamandan ve hayattan memnuniyetleri hakkında bilgi ve fikir sahibi olmak amaçlanmıştır. Ayrıca çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentilerine karşı tepkilerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

2.MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Materyal

Çalışmanın ana materyalini Çorum ili Kargı ilçesinde kırsalda yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentisi üzerine tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen çiftçilerle yüz yüze yapılan anketlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Bu verilere ek olarak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile ulusal ve uluslararası araştırmalardan elde edilmiş veriler de ikincil veri olarak kullanılmıştır.

2.2 Araştırma Bölgesinin Tanıtılması

Şekil 2.1. Kargı Haritası

Çorum, Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz bölümünde yer alan bir ildir. Kargı da, Çorum ilinin bir ilçesidir. Kargı'nın Türklerin yerleşiminden önceki adının Blaene olduğu belirtilmektedir. Bu isim Blaene (Belen) yerli halk tarafından Günyazı köyü yakınlarındaki mevki için hala kullanılmaktadır. İlçenin Kargı ismini alması, rivayetlere göre, 16. yüzyılın ilk çeyreğinde olmuştur. 11. yüzyılın sonlarına doğru Kargı'nın da yer aldığı bölge Türk egemenliğine girmiş

ancak Kargı, uzun yıllar önemli konuma gelememişti. 1521 tahririnde Çankırı sancağına bağlı tamamı Müslüman halktan olan yerleşim, 44 köyün bağlı olduğu küçük bir kaza olarak görülmektedir. 1579 tahririnde yerleşimin nüfusunda önemli oranda bir artış göstermiş olup, 177 hanenin bulunduğu kaza merkezi Hacı İlyas, Nefs-i Kargı, Câmî-i Kebîr ve İmam Beğ mahallelerinden oluşmaktadır.

Şekil 2. 2.Kargı İlçesine Ait Bir Fotoğraf

Kargı, geleneksel yöntemlerle üretilen ve gerçek deri tulum içerisinde saklanan Tulum Peyniri ile ünlüdür. Kargı'nın zengin yemek kültüründe öne çıkan yemekler; Keşkek, soğan kallesi, sac eti (kirli sac) ve sırık kebabıdır. Ayrıca, ilçenin en önemli geçim kaynağı olan çiçek bamya ve çeltik (pirinç) yemekleri de Kargı'nın vazgeçilmez lezzetleridir.

İlçeye has Kargı Bezi dokumacılığı, geçmişte yerel halkın giyim ihtiyacını karşılayan ve zamanla unutulmaya yüz tutan, son zamanlarda tekrar canlandırılmaya çalışılan bir el sanatıdır.

Şekil 2. 3. Kargı İlçesinde Sulu Tarımda Çeltik Tarlasına Ait Bir Fotoğraf

Pirinç ve Bamya gibi ekonomik değeri yüksek tarımsal ürünlerin yanı sıra, orman ürünleri de ilçe ekonomisine katkı sağlamaktadır. İlçenin güney ve kuzeyindeki 1500 - 1800 m arasında değişen yükseklikteki dağlarda yoğun çam ormanları bulunmaktadır. Kızılırmak'ın beslediği zengin toprak ve iklim koşulları birçok tarımsal ürünü yetiştirmeye elverişlidir.

Kargı nüfusu 2022 yılına göre 15.464. Bu nüfus, 7.479 erkek ve 7.985 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: %48,36 erkek, %51,64 kadındır. Kır nüfusuna kayıtlı kısmı ise 9.731'dir (TÜİK, 2022).

2.2.1 Örneklem Hacminin Belirlenmesi

Araştırmanın ana kitlesini, Çorum ili Kargı ilçesinde kırsalda yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentisi üzerine 130 üretici arasından 80 çiftçi ile görüşülerek yapılan anketler oluşturmaktadır. Anket yapılan örneklem büyüklüğünün tespitinde tabakalı tesadüfi örneklem yöntemi kullanılmıştır (Yamane, 2001).

$$n = \frac{N \sum (N_h \cdot S_h^2)}{N^2 D^2 + \sum (N_h \cdot S_h^2)}$$

$$D^2 = (d/t)^2$$

Formülde;

n: Örnek hacmi

N_h: İlgili tabakadaki toplam çiftçi sayısı

S_h: İlgili tabakanın standart sapması

N: Örneklem çerçevesindeki çiftçi sayısı

D: Kabul edilebilir hata

d: Ortalamadan sapma

t: Güven aralığı için t tablo değerini ifade etmektedir.

Yapılan analizler sonucunda %90 güven aralığı ve %5 hata payı ile araştırmada kullanılan örnek çiftçi sayısı 80 olarak belirlenmiştir. Örnek büyüklüğünün tabakalara dağılmasında Neyman paylaşırma formülü uygulanmıştır.

2.2.2. Veri Toplama ve Analizleri

Araştırmada birincil veri olarak köyde tarım ve hayvancılık yapmakta olan çiftçilerle birebir anket yoluyla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ikincil verileri ise; bu konuda daha önce yayınlanmış olan derleme, inceleme, araştırma makale, dergi yazıları ve tezlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır.

Araştırmanın verileri, araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan anketler yardımıyla bizzat araştırmacı tarafından örneğe çekilen deneklerden toplanmıştır. Çalışmada kullanılan anket, iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde çiftçilerin yaşı, eğitim durumları, aile ile yaşama durumu, tarımsal gelir gibi sosyoekonomik ve demografik özellikleri belirleyen sorulara yer verilmiştir. Anketin ikinci bölümünde çiftçilerin kırsalda ve tarımda yaşadığı sorunlar ve tarımsal açıdan gelecek beklentileri gibi ifadelerle yer verilmiştir. Aynı bölümde çiftçilerin motivasyonunu artırıcı ve azaltıcı sebepleri tespit edici sorular yöneltilmiştir. Yine çiftçilerin memnuniyet derecelerini ve gelecek beklentilerini tespit etmek amacıyla sorulan sorular bu bölümde yer almıştır. Anket çoğunlukla kapalı uçlu sorulardan oluşturulmuştur. Bir ön test çalışması yapılarak anlaşılması zor olan sorularda ifade değişikliği yapılmıştır. Veri toplam işlemi Mart- Nisan 2023 döneminde tamamlanmıştır.

Veri analizinde kullanılan yöntemler araştırmanın amaçları ve hipotezleri doğrultusunda belirlenmiştir. Bu bağlam da çiftçilerin sosyoekonomik özelliklerinin belirlenmesinde ağırlıklı olarak frekans, yüzde, ortalama ve standart sapmadan oluşan tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla bağımsız örnekli t-testi kullanılmıştır. Bu amaçla öncelikle kırsal alanda yaşayan çiftçiler geleceğe umutla bakma açısından, geleceğe umutla bakanlar ve bakmayanlar olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır. Daha sonra karşılaştırması yapılan değişkenler ordinal ve kukla değişkenler haline getirilerek 0.05 Alfa düzeyinde araştırmanın hipotezleri test edilmiştir.

3.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırma bulgularının değerlendirilmesine yol göstericilik yapması açısından tez çalışmasının bu bölümünde kırsal kavramı ve çiftçi kavramları teorik çerçevede açıklanmaktadır. Dünyada ve Türkiye’de, çiftçilik anlatılmıştır

3.1.Kırsal

Kırsal alan ya da taşra, demografik olarak nüfus yoğunluğunun düşük olduğu yerleşim birimlerinin görüldüğü, üretimin endüstriyel nitelikten daha çok tarım ve hayvancılığa dayandığı coğrafi ve beşeri açıdan sınıflandırılmış yer ya da bölgedir. Kent merkezleri kıyısında ya da dışında kalan coğrafyada oluşan yerleşim birimlerinin, idari örgütlenme, eğitim, sağlık gibi hizmetlerden merkeze ya da kente bağımlı biçimde yararlanması hali de söz konusu değildir. Ülkemizde nüfusun yaklaşık %7’si nüfusun yapısındaki hızlı değişimlere bağlı olarak köy ve belde statüsünde olan yerleşim alanlarında yaşamaktadır. Türkiye’de 2019 yılında %92,8 olan il ve ilçe merkezlerinde yaşayanların oranı, 2020 yılında %93 oldu (TÜİK, 2020).

3.2.Çiftçi ve Yaşam Memnuniyeti

Çiftçi, yiyecek ya da hammadde elde etmek için hayvan yetiştiren veya tarımla uğraşan kişidir. Terim genellikle tarla bitkileri, meyve bahçeleri, üzüm bağları, kümes hayvanları ya da diğer çiftlik hayvanları alanlarının bazı kombinasyonlarını birlikte yapan kişiler için kullanılır. Bir çiftçinin kendi çiftlik arazisi olabilir veya işçi olarak bir toprak sahibinin toprağında çalışabilir. Gelişmiş ekonomilerde bir çiftçi genellikle bir çiftlik sahibi iken, toprak sahibinin toprağında çalışan kişiler rençper, çiftlik işçisi ya da ırgat olarak bilinir.

Çiftçilik sadece kişinin kendisini değil, tüm aile üyelerini içine alan bir yaşam biçimidir. Çiftçilik ve çiftçi kavramı 6469 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununda “arazide ekim, dikim, bakım ve yetiştirme yollarıyla nebat, hayvan veya hayvan mahsulleri istihsalinde bulunmaya veya bu mahsullerin yetiştiricileri tarafından işlenip değerlendirilmesine çiftçilik ve bu işleri devamlı olarak yapanlar” olarak tanımlanmıştır (RG, 1957). Bu ifadeden çiftçiliğin bir yaşam tarzı olduğu ve süreklilik gerektirdiği açık bir şekilde görülmektedir.

Mutluluk, tarih boyunca birçok filozofun incelediği ve çeşitli boyutlarıyla ele aldığı bir kavram olmuştur. Çoğu filozof, insanlığın var oluş sebebini mutluluk olarak yorumlamış ve mutluluk arayışının insanoğlunun en temel amacı olduğunu ileri sürmüştür. Örneğin, Yunan filozof Aristoteles, “Ethics” adlı ilk eserinde mutluluğu ele almış ve insanoğlunun nihai amacı olarak tanımlamıştır (Diener, 1994). Nietzsche de tıpkı Aristoteles gibi mutluluğun insanoğlunun nihai amacı olduğunu ifade etmiş (Leiter, 1997) ve “İngilizler dışında kimse mutluluk için uğraşmıyor” diyerek insanlığı eleştirmiş; mutluluğun evrensel bir kavram olduğunu ileri sürmüştür (Bett, 2005). İngiliz filozof Jeremy Bentham ise; faydacılık akımını ilk kez ortaya attığında bu akımı “en fazla insana en büyük mutluluk” ilkesi ile özetlemiş (Burns, 2005) ve mutluluğu, psikolojik göstergeler bakımından değerlendirerek, zevk ve acıların toplamı olarak tanımlamıştır (Veenhoven, 2004). Bentham ayrıca hükümetlerin temel görevlerinden birinin de insanların mutluluğunu sağlamak olduğunu ileri sürmüştür (Shin ve Johnson, 1977). Dahası mutluluk sadece filozofların ilgilendiği bir konu da değildir. Felsefeden dine, sosyolojiden ekonomiye birçok disiplinin uğraşı alanlarından birisi olmuştur (Lu, 2005). Ancak mutluluk kavramı tarih boyunca farklı disiplinlerce incelenen ve hakkında sayısız kitap yazılan bir kavram olsa da hala net bir şekilde tanımlanamamakta ve analiz edilememektedir. Ölçülmesinin de zorluğu sebebiyle, özellikle son yıllarda mutluluğun değerlendirilmesi üzerine birçok çalışma yapılmış ve bu çalışmalar neticesinde öznel iyilik hali kavramı, 1970’lerden sonra birçok araştırmacının (Costa ve McCrae, 1980; Diener, 1984, 1994) dikkatini çekmiş ve sıkça kullanılmaya başlanmıştır.

Yaşam memnuniyeti, evlilik doyumu, pozitif duygu ve durumlar gibi hayata dair birçok değişkeni içine alan ve kapsamı oldukça geniş olan öznel iyilik hali terimi; kişilerin kendi hayatlarını nasıl değerlendirdiklerini ifade etmek için kullanılan bir kavramdır (Diener vd., 1997). Öznel iyilik hali ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında; pozitif etki, negatif etki ve yaşam memnuniyeti olmak üzere üç temel bileşen üzerinde durulduğu görülmektedir (Andrews ve Withey, 1976). Bu bileşenlerden ilk ikisi kavramın duygusal yönünü ifade ederken, yaşam memnuniyeti kısmı ise öznel iyilik hali kavramının bilişsel yargılayıcı kısmını oluşturmaktadır (Neto, 1993).

3.3.Tarım

Ekonomik faaliyetler temelde tarım (birincil faaliyet), sanayi (ikincil faaliyet) ve hizmet (üçüncül faaliyet) sektörü olmak üzere üç başlıkta toplanmaktadır. Tarım sektörü özellikle, insanların temel ihtiyaçlarını karşılaması, sanayi sektörüne hammadde sağlaması ve istihdam yaratması gibi nedenlerden dolayı tarih boyunca hep önemli olmuştur. Tarımsal üretim gerçekleştirilmesinde üç önemli üretim faktörü yer almaktadır. Bu üretim faktörlerinin birincisi; toprak, su ve biyolojik çeşitliliği kapsayan doğal kaynaklar, ikincisi; girişimci ve çalışan olarak üreticiler, üçüncüsü ise yerleşik tarım kültürüdür. Bu üç faktörün varlığı, uyumu ve eşgüdümü tarımsal üretimin verimliliği ve sürdürülebilirliği üzerinde son derece önemlidir. Tarım sektörü yapısı ve çalışma koşulları ile diğer tüm sektörlerden farklıdır (Tesav, 2018).

Dünya'da tarımsal üretim sürekli artmasına rağmen, mevcut talebi karşılayamamaktadır. Nüfusun çoğalması gelecekte de bu talep artışının süreceğimi göstermektedir. Diğer taraftan, tarımsal ürün talebini karşılayan ülkelerde ekilebilir arazilerin sınır noktasına ulaşılması ve tarımsal üretimin daha fazla arttırma imkânlarının azalması konunun önemini daha da arttırmaktadır. Bu bakımdan, bu gelişmelere paralel olarak ekilebilir arazi ve tarımsal potansiyele sahip gelişmekte olan ülkelerin tarımsal üretim açısından önemi artmaktadır.

Tarımsal üretim potansiyeline sahip olan gelişmekte olan ülkelere ise, sürekli artan iç talepleri yanında, geleneksel metotlarla üretim yaptıklarından yeterli üretim artışı sağlanamamaktadır. Tarımda üretim artışı teknoloji kullanımı ile doğru orantılı olduğundan bu durum gelişmekte olan ülkelere aynı zamanda ekonomik gelişme düzeyini de yansıtmaktadır (Tuna, 2011). Dünya tarımsal üretim değeri 3,029 Milyar \$ ve yüzde olarak ise 4,2 olarak görülmektedir. Dünya'da ekonomi olarak aktif nüfus 3,388 milyon kişi olarak görülürken dünya tarımında ekonomik olarak aktif nüfus 1,325 milyon kişi olarak görülmektedir.

Türkiye'de tarım, istihdam, ihracat ve ulusal gelire yaptığı katkı ile önemli bir sektördür. Tarım sektörü, 6,1 milyon istihdam, 62,7 milyar dolar gelir ile önemli bir ekonomik faaliyettir (TÜİK, 2020).

Türkiye, sahip olduğu toprak ve iklim şartları bakımından hemen hemen her tür tarımsal ürünün yetiştirilmesine müsait ve Dünya'da kendi kendine yeterli tarım ürünü üreten sayılı ülkelere biridir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, tarımsal üretim

bölgelere ve ülkelere göre farklılıklar göstermektedir. Dünya'daki ülkelerin çoğunluğu tarım ürünleri ihtiyaçlarını imalat yoluyla karşılamaktadırlar. Zorunlu ihtiyaçların başında gelen tarım ürünleri, ya ülke içinde üretilmeli veya ithalat yoluyla mutlaka elde edilmek zorundadır. Çünkü ticarete konu olan diğer ürünlerden farklı olarak tarım ürünleri, hayati Önem taşımaktadır. Türkiye'nin bu konuda kendine yeterli olması, ülke için çok önemli bir avantajdır. Ancak, hemen belirtmek gerekir ki, Türkiye kendine yeterli tarımsal potansiyele sahip olmasına rağmen, iklim ve coğrafi şartlara bağlı olarak üretilen bazı ürünler hariç, Dünya ticaretinde çok önemli bir paya sahip değildir. Dünya ticaretinde söz sahibi olabilmek için her şeyden önce iç talep fazlası ürünün çok olması ve dış pazarlara yöneltilmesi gerekmektedir (Tuna, 2011).

Türkiye tarımının kronik sorunları verimsizliğe sebep olmaktadır. Tarım topraklarının miras yoluyla küçülmesi, sulamanın yaygın olmaması, doğal şartlara bağlı tarım yapılması, makine kullanımının yetersizliği, bu sorunların bazılarıdır. Girdi maliyetlerinin yüksek olması, yeni teknik ve teknolojilere uyum sorunları, çiftçinin eğitim yetersizliği, desteklemelerin etkisiz ve yetersiz olması, üretici-tüketici arasındaki aracılardan fazla olması, tarım verilerinin düzenli toplanmaması diğer sorunlardır.

3.4. Önceki Çalışmalar

Araştırmada konu ile ilgili önceki çalışmalarda kırsal da yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentisi ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Bunun yanında gençlerin tarımsal üretime kazandırılması ve memnuniyetleri araştırılmıştır.

Kırsalda yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti, genç çiftçilerin memnuniyeti ve gelecek beklentisi gibi üzerine yapılan çalışmalar özetlenmiştir. Kırsal alanda yapılan önceki çalışmalar incelendiğinde araştırma bölgesinde kırsal alanlarda sosyoekonomik yapı ve yaşam memnuniyetleri incelenmiştir. Türkiye’de kırsal alanda yaşayan ve geçimini tarımsal faaliyetlerden sağlayan çiftçilerin memnuniyet düzeyini konu alan çalışmalar sınırlı sayıdadır.

Kılıç ve ark., (2000) Samsun ilinde işletme sahiplerinin arazi toplulaştırma fikrine karşı tutumlarını çiftçilerin tutumlarının belirlendiği bu araştırmada, işletme sahiplerinin %49'unun toplulaştırma fikrine karşı olumlu tutuma sahip olduğu tespit

edilmiştir. İşletme sahiplerinin toplulaştırmaya ilişkin tutumları ile öğrenim durumları, yenilikçilik ve haberleşme davranışları arasında önemli ilişkiler belirlenmiştir. Ayrıca, toplulaştırma fikrine katılan çiftçilerin, katılmayanlara göre daha eğitilmiş oldukları ve riski daha fazla sevdikleri saptanmıştır. Toplulaştırma fikrine katılım puanını en fazla etkileyen değişkenler, kişilerin sahip oldukları risk davranışları ve öğrenim düzeyleri olduğu saptanmıştır.

Kamaruddin ve ark., (2013) Kanada çeltik üreticileri ile yürüttükleri bir çalışmada, ilgili kurumların aktif katılımı, mali ve beşeri varlıkların güçlendirilmesi ve çiftçiler için daha kolay kabul edilebilir teknolojilerin tanıtılması, çeltik çiftçilerinin mutluluğunu artırmanın en iyi yolu olarak belirtmektedir.

Agarwal ve Agrawal (2017) Hindistan’da yürüttükleri bir çalışmada çiftçilerin genel olarak mutsuz olduğunu tespit etmiştir. Araştırmada tarımı canlandırmak için küçük toprak sahibi çiftçilere odaklanan politikaların geliştirilmesi ve bu yolla daha memnun çiftçi yurttaşların yaratılabileceği görüşü savunulmaktadır.

Kahramanoğlu ve Dağdelen, 2018, Aydın merkez Dalama ovasında uygulanan arazi toplulaştırma projesinin etkinliğini belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Proje materyali olarak, çalışma alanı sınırları içerisinde bulunan 90 adet işletmede yapılan anketler ve ilgili kurumlardan alınan veriler kullanılmıştır. Su kullanım etkinliği, fiziksel etkinlik ile sosyal ve ekonomik etkinlik göstergeleri kullanılarak çalışma alanının toplulaştırma etkinliğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu göstergeler kullanılarak arazi toplulaştırma projesinin sulama ve ulaşım etkinliği ile parsel şekli, büyüklüğü ve sayısına etkisi belirlenmiştir. Bölgede yapılan arazi toplulaştırma projesine ait toplulaştırma ve sulama oranı değerleri belirlenerek, arazi toplulaştırmasının sosyal ve ekonomik yönden etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Sonuç olarakta Aydın ilinde çiftçilerin arazi toplulaştırma hizmetlerinden memnuniyet düzeylerini göstermektedir.

Herrera ve ark. (2018) dokuz Avrupa ülkesindeki 1099 çiftlikten oluşan bir veri örneğini kullanarak, çiftlik düzeyindeki özelliklerin çiftçilerin işlerinden ve yaşam kalitelerinden duydukları memnuniyeti ne ölçüde etkilediğini incelediği çalışmada çiftlik işlerinden duyulan memnuniyetin, yaşam kalitesinden duyulan memnuniyet üzerinde önemli ve büyük bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Keleş, Keskin ve Ertek (2018), başta ekonomi bilimi olmak üzere birçok bilim dalında bireylerin ve toplumun mutlu yaşam sürmelerini hedeflemektedir. Birçok çalışmada yaşam memnuniyeti, demografik, genetik, psikolojik ve ekonomik değişkenlerle ölçülmeye çalışılmış ama sosyal sermaye pek dikkate alınmamıştır. Bu çalışmada, sosyal sermaye ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapısal Eşitlik Modelinin kullanıldığı çalışmada elde edilen bulgular yaşam memnuniyeti ile sosyal sermaye arasında pozitif yönlü bir etkileşimin olduğunu göstermektedir. Çalışmada elde edilen bulgular, sosyal sermaye ile yaşam memnuniyeti arasında güçlü bir ilişkinin varlığına işaret etmektedir. Araştırma sonuçlarına göre sosyal sermayenin her üç türü de yaşam memnuniyeti üzerine pozitif katkı sağlamaktadır. Bu durum kırsal alanda sosyal sermayenin önemini ve yaşam memnuniyeti üzerine etkisinin araştırmaya değer olduğunu göstermektedir. Yaşam memnuniyeti ile demografik ve sosyo-ekonomik yapı arasında tespit edilen negatif ilişki, kırsal alanda duyulan mutluluğun hedonik bir yapıdan ziyade, eudaimonik bir karakter sergilediği sonucuna varılmıştır.

Berk ve Armağan (2019), Niğde ilinde kırsal alanda genç çiftçilerin sorunları ve beklentilerini ele almıştır. Tarım sektöründe meydana gelen yapısal değişiklikler ve kırsal alanda yaşayan nüfusun çeşitli nedenlerden dolayı kırsal alanları terk etmişlerdir. Ülkenin ihtiyacı olan yeterli gıdanın temininden ve nüfus hareketliliğinin meydana getirdiği sosyal sorunlardan dolayı devletler, kırsal alanda yaşayan genç çiftçilerin sorunlarını tespit edip çözüm bulma konusuna daha fazla önem vermeye başlamışlardır. Bu çalışmada, Niğde ilinde 85 genç çiftçiden elde veriler ışığında genç çiftçilerin sorunları tespit edilmiş ve çözüm önerileri geliştirilmiştir. Gençlerin kırsal alanı terk etmelerini makul bir düzeyde tutmak için, altyapı imkânlarının iyileştirilmesi ve çeşitli sosyal imkânların kırsal alanda yaygınlaştırılması gerektiği bilgisi verilmiştir.

Aslan ve Armağan (2020), yaptıkları çalışmada Aydın ilinde tarımsal üretim yapan işletmelerin ekonomik sermaye unsurlarını inceleyerek, üreticilerin yaşam memnuniyet düzeyini belirlemektedir. Çalışmada işletmelerin sosyo ekonomik yapısı ile ilgili bilgi vermiş olup birbirini yakından ilgilendiren yaşam memnuniyetinin ve sosyo ekonomik yapının kırsal alanların sürdürülebilirliğine büyük gelişmeler sağladığını belirtmişlerdir. Yaşam Memnuniyetini Etkileyen Yargılar, Üreticilerin Kamu Hizmetlerinden Memnuniyet Durumu, Üreticilerin Tarım Politikalarından

Memnuniyet Durumu, Üreticilerin Umut ve Beklentileri konularına ilişkin anket sorularıyla memnuniyetleri ölçülmeye çalışılmıştır.

Sarıtaş ve Çoban (2020), yaptıkları çalışmada sosyo-kültürel değişimin Güney Marmara genç çiftçileri üzerindeki etkilerini, çiftçiliğin geleceğine dair beklentilerini, tarımsal sürdürülebilirliğin genç çiftçiler için önemi ve günümüze dair çiftçilik algılarını ortaya koymuştur. Genç çiftçiler ile ilgili yapılan bu çalışmanın genelinde; katılımcıların yaş ve eğitim durumları, meslek tercihlerindeki çevresel ve kişisel etkiler, kırsalda yaşam ve çiftçiliğin anlamları, kırsal kalkınmanın üretim alanlarına etkileri, sürdürülebilirlik, örgütlü tarım birlikleri ve kırsaldaki sosyo-kültürel değişimlerin etkileri konu başlıkları ile ilgili veriler toplanarak analizleri yapılmıştır.

Akkaya (2020), “Kırdan Kente Göçün Azaltılmasında Genç Çiftçi Desteğinin Rolü ve Etkisi: Ankara ili Polatlı ilçesi Araştırması” adlı çalışmada kırsalın sürdürülebilirliğinin temini adına ihtiyaç duyulan en temel öznenin gençler olduğunu, genç nüfusun olmadığı bölgelerin zaman içerisinde kendini yenileyemeyip yok olmaya yüz tutacağını iletmektedir. Genç çiftçilerin kırdan kente göçü sorununun çözümünde yalnızca GÇPD’nin yeterli olamayacağını savunan tez çalışması öneriler bölümünde de kırsalda rolü alan birçok paydaşa seslenerek çözümün merkezinin çok paydaşlı bir modelde olacağını vurgulamaktadır. Türkiye’de yaygın olarak uygulanan Tarım Liseleri uygulamasının yeniden yaygınlaştırılması ve daha çocuk yaşta tarım konusunda temel bilgilerin geleceğin çiftçilerine aktarılması sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Aslan ve Armağan (2020), çalışmalarında Aydın ilinde tarımsal üretim yapan işletmelerin ekonomik sermaye unsurları incelenerek, üreticilerin yaşam memnuniyet düzeyini belirlemektir. Bu amaç dâhilinde araştırmada, Aydın iline bağlı üç ilçe ve bu ilçelere bağlı 12 köyde toplam 96 adet tarımsal işletme, oransal örnek hacmi ile belirlenmiş ve veriler yüz yüze anket yoluyla toplanmıştır. Çine ilçesindeki üreticilerin, Nazilli ve Söke ilçesindeki üreticilerden daha yüksek memnuniyet düzeyi grubunda yer aldığı saptanmıştır. Araştırmada, ekonomik sermaye unsurları ile yaşam memnuniyeti arasında bir ilişki bulunmadığından, bu durum ile ilgili paranın mutluluk getirmediğini söylemek mümkün olabilir, şeklinde yorumlamışlardır.

Günay ve ark., (2020), Giresun ilinde yürüttükleri çalışmada fındık üreticilerinin kendilerine yapılan desteklerden memnuniyet düzeylerini, incelemiştir. Çalışmada, fındık çiftçilerinin fındık üretimine yönelik mali desteklere ilişkin görüşlerini araştırmayı amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında Giresun'da fındık üreticisi 396 fındık üreticisine anket uygulanmıştır. Araştırma neticesinde çiftçilerin büyük kısmı mevcut destekleme usulünden memnun olmakla beraber, destek miktarının maliyetleri yeterince karşılamadığını düşünmektedir.

Ma ve ark., (2021), Çin'de mısır üreticileri ile yürüttükleri bir çalışmada daha yüksek düzeydeki mutluluğun daha yüksek mısır verimliliği ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Çiftçilerin mutluluğu, yaşları, eğitim seviyeleri, çiftlik büyüklüğü, makine sahipliği, tarımsal sübvansiyona erişim ve araba sahipliği tarafından pozitif olarak belirlenmektedir.

Bunların yanı sıra çeşitli kamu ve tarımsal hizmetlerden çiftçilerin memnuniyetini konu alan araştırmalar vardır.

Eryılmaz ve Kılıç (2021), Sinop ili Gerze ilçesinde semt pazarında ürünlerini satan çiftçilerin memnuniyet durumlarını incelemiştir. Araştırmanın amacı, çiftçilerin semt pazarıyla ilgili görüşlerini ve memnuniyet durumlarını ortaya koymak, ayrıca sorunlara yönelik çözüm önerileri getirmektir. Araştırma verileri, Türkiye'nin Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Sinop ili Gerze ilçesinde, cuma günleri kurulan semt pazarında tarım ürünleri satışı yapan 68 yerel çiftçiden anket yoluyla elde edilmiştir. Doğrudan pazarlama kanallarından biri olan semt pazarları, çiftçiler için önemli bir gelir kaynağı olmasının yanı sıra, alıcılara da ürünleri taze ve uygun fiyatla satın alma olanağı sunmaktadır. Bu nedenle semt pazarlarının fiziki altyapısının iyileştirilerek daha modern bir yapıya kavuşturulması, alıcı ve satıcı memnuniyetinin sağlanması açısından önemlidir, şeklinde bir sonuca varılmıştır.

Akçalı ve Boz (2022), Samsun İli Terme ilçesinde çiftçilerin ziraat odasının vermiş oldukları hizmetlerden memnuniyet düzeyini incelemiştir. Bu çalışmada Samsun İli Terme İlçesinde faaliyet gösteren ziraat odasının üyesi olan çiftçilere vermekte olduğu hizmetleri ve çiftçilerin bu hizmetlerden memnuniyet durumu incelenmiştir. Araştırmanın katılımcıları ilçede faaliyet gösteren çiftçilerden Cochran örnekleme formülü ile belirlenen 384 çiftçidir. Çiftçilerin tarım danışmanlarından en çok yararlandıkları konular, iyi tarım uygulamaları, bitki hastalık ve zararlıları ile

m¼cadele, g¼breleme ve bitkisel ¼r¼nlerin yetiştiriciliği konularıdır. ¼ift¼iler ziraat odasında g¼rev yapan tarım danışmanlarından olduk¼a memnundur. Tarım danışmanlarının mesleki konularda ve ¼ift¼ilerle iletişimde yeterli donanıma sahip oldukları d¼ř¼n¼lmektedir. ¼ift¼ilerin ziraat odasından teknik konularda kendilerine daha ¼ok destek olması, tarımsal ¼r¼n ve girdi fiyatları konusunda bilgilendirme yapması, sık sık k¼ylere ziyaret programları d¼zenlenmesi ve pazarlama ve satış konusunda destek sağlaması y¼n¼nde beklentileri vardır.

¼zer ve Dal (2022), ¼ift¼ilerin memnuniyetini etkileyen fakt¼rler ile ilgili ¼alıřmalarında ¼ift¼ilerin devlet tarafından verilen desteklemelerle organik ¼r¼n¼n fiyatından memnuniyetini ve sekt¼r¼n geleceğinden beklentilerini etkileyen fakt¼rleri analiz etmektir ama¼. ¼ift¼ilerin sekt¼r¼nden memnuniyetleri ve beklentileri zeytinyağı sekt¼r¼n¼n gelişimi ve devamlılığında a¼ısından ¼nemli olduğunu vurgulamışlardır. Genel olarak, ¼ift¼ilerin eğitim seviyesi arttık¼a devlet teşviklerinden memnun olma d¼zeylerinin azaldığı bilgisi verilmiştir.

4.ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen bulguların değerlendirilmesi yapılacaktır.

Çalışma alanı olan Kargı ilçesinde kırsalda yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentisinin araştırılması kapsamında yürütülen çalışmada çiftçilerle anket çalışması yapılmıştır. Çiftçiler ile yapılan anketlerde çiftçilerin yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları, aylık kazançları, gelir düzeylerinin göç etme arzusuna etkisi, yaptıkları işten memnuniyet durumları, motivasyonlarını artırıcı ve azaltıcı etmenler, gelecekte beklenenleri, tarıma ve kırsala dair yaşadıkları sorunların neler olduğu, memnuniyet durumlarına göre çiftçiliği sektör dışındaki diğer gençlere önerip önermediği gibi sorular sorulmuştur. Yaşları, gelir düzeyleri, sektör dışındaki diğer gençlere önerip önermeyeceklerine göre de tarımın sürekliliği konusunda fikir sahibi olunabilir. Bu sayede de gelir durumu medeni hal gibi etmenlerin yaşam memnuniyetine etkisi, geleceğe dair beklentilerine olan etkileri ölçülebilir hale gelmiştir.

4.1.Yaş

Yaş ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek adına birçok araştırma yapılmıştır. Bu çalışmalar arasında yaş arttıkça yaşam memnuniyetinin de arttığını ve yaşlıların gençlerden daha memnun olduğunu ortaya koyan (Prenda ve Lachman, 2001) ya da gençlerin yaşlılardan daha memnun olduğunu bulan (Freund ve Baltes, 1998; Chen, 2001) çok sayıda araştırma vardır. Ancak yapılan çalışmaların büyük bir kısmında (Poloma ve Pendleton, 1990; Headey ve Wearing, 1991; Hamarat vd., 2002) yaşam memnuniyeti ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir (Yetim, 2018). Yapılan araştırmaya bakıldığında da yaş oranı arttıkça yaşam memnuniyeti de arttığı görülmüştür.

Yaş, tarımın sürekliliği ve kırsalda yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve geleceğe bakış açısından önemli bir değişkendir. Günümüzde tarımdan elde edilen gelirlerin göreceli olarak düşmesi ve kırsal alanda tarım dışı istihdam olanaklarının bulunmaması, buralarda yaşayan genç nüfusun kentlere göç etmesine neden olmaktadır. Gençler daha iyi eğitim almak ve iş olanaklarına sahip olmak için

kentlerde yaşamayı tercih etmektedir. Buna karşın kırsalda yaşayan ve yaşça daha büyük olan kişiler ise buralarda yaşamayı tercih etmektedir.

Araştırmaya katılan çiftçilerin yaşları Tablo 1’de verilmiştir. Tablodan en büyük yaş grubunu (%43,7) oluşturan çiftçilerin 41-64 yaş aralığında oldukları görülmektedir. Bunu sırasıyla 65 ve üzeri büyük yaş grubu (%28,7), 31-40 yaş grubu (%20), 25-30 yaş grubu (%5) ve 18-24 yaş grubu (%2,5) izlemektedir. Ayrıca araştırmaya katılan bütün çiftçilerin yaş ortalaması da hesaplanmış ve 62 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın bu bulgusu bölgede daha çok orta yaşın üzerindeki kişilerin yaşamakta olduğunu göstermektedir. Bir yandan tarımın daha az cazip olması, kırsal alanlarda yaşam zorlukları ve diğer itici faktörler, diğer taraftan kentlerin çekici özellikleri gençleri gün geçtikçe kırsal alanlardan koparmaktadır.

Tablo 4.1. Çiftçilerin Yaş Durumu

Yaş	Sayı	Oran(%)
18-24 arası	2	2,5
25-30 arası	4	5,0
31-40 arası	16	20,0
41-64 arası	35	43,7
65+	23	28,7
Toplam	80	100,0

4.2.Cinsiyet

Cinsiyet özellikle son zamanlarda yaşam memnuniyeti ile ilişkisi sıkça tartışılan değişkenlerden birisidir. Zira yapılan çalışmaların büyük bir kısmında yaşam memnuniyetinin cinsiyete göre değişmediği bulunmasına rağmen (Frijns, 2010), kimi çalışmalarda kadınların erkeklere göre yaşamlarından daha memnun olduğu (Ernst Kossek ve Ozeki, 1998; Chou ve Chi, 1999; Murphy vd., 2005; Amit, 2010), kimi çalışmalarda ise erkeklerin memnuniyet düzeylerinin kadınların memnuniyet düzeylerinden daha yüksek olduğu (Ekici ve Koydemir, 2014) bulunmuştur (Yetim, 2018). Yapılan araştırmada görüşülen çiftçilerde erkeklerin kadınlara oranla yaşamlarından daha çok memnun olduğu gözlemlenmiştir.

Franke ve arkadaşları da Amerika’da 567 katılımcı ile gerçekleştirdikleri bir çalışmada, yaşam memnuniyeti ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Ancak diğer çalışmaların aksine, kadınların erkeklere kıyasla yaşamlarından daha memnun olduklarını bulmuşlardır (Franke vd., 2017).

Tablo 4.2’de örneğe giren ve görüşülen çiftçilerin %16,3’lük kısmında kadın çiftçilerle görüşülmüş %83,7’lik kısmında ise erkek çiftçilerle görüşme sağlanmıştır.

Görüşülen çiftçilerden daha çok kadın çiftçiler; aslında yaşam alanlarının sosyal aktivite açısından yeterli ve kolay ulaşılabilir olmadığı, kırsalda yaşayan çocukların eğitime uzaklığı, işsizlik gibi sorunlar yüzünden kırsalda yaşamaktan memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Ancak ataerkil bir yapının olması ve bunun yanında ekonomik bağımsızlıklarının olmaması gibi sebeplerin kadınların ellerini bağladığı ve memnuniyetlerini ise zorunlu bir memnuniyete dönüştürdüğü gözlenmiştir. Erkeklerde ise kendi yaşam alanlarının konforunu bırakmak istemedikleri ve mevcut şartların herhangi bir memnuniyetsizliğe sebep olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 4.2. Cinsiyet

Cinsiyet	Sayı	Oran(%)
Kadın	13	16,3
Erkek	67	83,7
Toplam	80	100,0

4.3.Medeni Hâl ve Göç Etme Arzusu

Medeni hâl, kırsalda yaşayan çiftçilerin köyden kente göç etme arzu ile ilgili önemli bir değişkendir. Kırsalda aile üyelerinin sosyal alanlara kolay ulaşım sağlayamaması yaşam standartlarının yetersiz olması gibi sebeplerle daha çok köylerden göç etme arzusuna sahiptirler. Bu da memnuniyet açısından bakıldığında genç nüfusun gelecek beklentisinin yüksek olması bununla birlikte kırsal yaşamda bulunan eksiklikler yüzünden standartların altında kalan beklentiler yaşam memnuniyetini olumsuz etkilemektedir.

Tablo 4.3'te örneğe giren ve görüşülen çiftçilerin %11'i bekâr ve %89'u evlidir.

Tablo 4.3. Medeni Hal

Medeni Hal	Sayı	Oran(%)
Evli	71	89
Bekâr	9	11
Toplam	80	100,0

Tablo 4.4'te görüldüğü gibi evli veya bekâr olma hallerine bakılmaksızın göç etme ile ilgili görüşleri sorulmuş olup %22,5'lik kısmı medeni halinin göç etme istekliliğini etkilediğini, %77,5'lik kısmı ise medeni halinin göç etme ile ilgili fikrinde bir etkisinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 4.4. Göç etme Arzusu

Göç etme arzusu	Sayı	Oran(%)
Evet	18	22,5
Hayır	62	77,5
Toplam	80	100,0

4.4.Evli Çiftlerin Geniş Aile Hâlinde Yaşama Durumu

Kırsalda gözlemlenen diğer bir önemli değişken ise evli çiftlerin aile büyükleriyle yaşama durumu olmuştur. Geniş aile kavramının yaygın olduğu, çekirdek aile olarak yaşayanların ise çok yaygın olmadığı gözlenmiştir. Genellikle bekâr çiftçilerin anne baba ile yaşıyor oldukları gözlemlenmektedir. Evli çiftler de aile büyüklerinin yanında yaşayarak geniş aile kavramını devam ettirmektedirler.

Tablo 4.5'te örneğe giren ve görüşülen çiftçilerin %89'luk kısmını Tablo 4.3'ten hatırladığımız gibi evli çiftçilerimiz oluşturmaktaydı ve bunun üzerinden bakıldığında bunun %56'lık kısmı "Evet, büyük aile ile yaşıyoruz." şeklinde anket

sorusuna cevap vermiş, %44'lük kısmıysa “Hayır, geniş aile ile yaşamıyorum.” şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 4.5. Geniş Aile ile Yaşama Durumu

Aile ile Yaşama Durumu	Sayı	Oran(%)
Evet	40	56,0
Hayır	31	44,0
Toplam	71	100,0

4.5.Eğitim Durumu

Bireylerin almış oldukları eğitim sayesinde gelirlerini arttırarak daha kaliteli hizmetlere ve bazı avantajlara ulaşabildiği düşünülmüş (Migheli, 2017) ve eğitim durumunun bireylerin yaşam memnuniyetini etkilediği yönünde çok sayıda araştırma yapılmıştır. Zanin, 2017 yılında İtalya’da yaptığı bir çalışmada, eğitimin yaşam memnuniyeti üzerinde etkili olduğunu; bireylerin eğitim düzeylerinin artmasıyla yaşam memnuniyetlerinin de arttığını ortaya koymuştur. Yapılan çalışmaların (Meeks ve Murrell, 2001; Melin vd., 2003) büyük bir kısmında da eğitim ile yaşam memnuniyeti arasında benzer sonuçlar bulunmuştur.

Kırsal alanda eğitim seviyesinin yükselmesi öncelikle çiftçilerin tarımsal konularda doğru kararlar vermesini sağlayarak üretim miktarı ve gelir artışına katkı sağlayacaktır. Bu durum kırsalda yaşam kalitesinin ve yaşam memnuniyetinin yükselmesine ve bununla birlikte geleceğe dair beklentilerin de pozitif yönde olmasına katkı sağlayacaktır.

Tablo 4.6’da görüşülen çiftçilerin eğitim durumu ile ilgili sorgulama yapıldığında %50’lik kısmın ilkokul mezunu olduğu ve onu %20 ve %12,5’lik sonuçlarla lise ve ortaokul mezunu olduğunu belirten çiftçiler takip etmektedir ve lisans mezunu olan çiftçi bulunmamaktadır. Tüm bunların yanında anne, baba ve eş olarak eğitim sorgulaması yapıldığında annede %57,5’lik bir kısmı okuma yazma bilmiyor, çıkmıştır. Bu yüksek bir oran olarak görülmektedir. Baba eğitim durumu sorgulandığında da %47,5’lik bir kısmın okuma yazma bilmiyor olarak görülmüştür. Eş olarak eğitim durumuna bakıldığında %61’lik kısmı ilkokul mezunu olarak görülmüştür.

Eğitim durumu tablosuna genel çerçevede bakıldığında eğitim durumundaki yüzdelerin düşük olması dikkat çekmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere eğitim seviyesinin düşüklüğü genel tabloya bakıldığında kırsalda yaşayan genç nüfusun az olması ve kırsalda yaşayan çiftçilerin yaş ortalamasının yüksek olması göz önüne alındığında yaşam memnuniyeti açısından memnuniyet durumlarını etkilememektedir. Ancak kalan düşük yüzdeli genç nüfusa bakıldığında ise eğitim durumunun düşük olması memnuniyetlerini ve geleceğe dair bakış açılarını olumsuz anlamda etkisi olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 4.6. Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Sayı	Oran(%)	Anne		Baba		Eş	
			Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)
Okur-Yazar	4	5,0	46	57,5	38	47,5	7	10,0
Değil								
Okur-Yazar	6	7,5	13	16,3	20	25,0	9	13,0
İlkokul	40	50,0	19	23,7	18	22,5	43	61,0
Ortaokul	10	12,5	0	0	0	0	3	4,0
Lise	16	20,0	2	2,5	4	5,0	7	10,0
Yüksekokul	4	5,0	0	0	0	0	2	3,0
Toplam	80	100,0	80	100,0	80	100,0	71	100,0

4.6.İkamet Yerleri

Çiftçilere ikamet yerleri ile ilgili sorulan soru, devamlı olarak kırsalda mı yaşadıkları yoksa devamlı olarak il veya ilçeden mi gelip gittikleri öğrenilmek üzere yöneltilmiş bir sorudur. Sorunun cevabı ile de çiftçilerin ve aile bireylerinin etkinlik alanları ve yaşam memnuniyetlerini yükseltebilecek aktivitelerin oluşup oluşmadığı veya farklılık açısından aile bireylerinin yaşamdaki hareketlilikten geleceğe dair beklentilerinde değişiklik oluşup oluşmayacağı gözlenmek istenmiştir.

Tablo 4.7’de görüşülen çiftçilerin %5’lik kısmı, mahallede yaşadığını; %91,2’lük kısmı -bu çoğunluğunu oluşturmakta- köyde yaşadığını belirtmişlerdir. %1,3’lük kısmı ilçede ikamet ettiğini, geriye kalan %2,5’lik kısmı hem köyde hem de ilçede yaşadıklarını ve çiftçiliklerini buralarda devam ettirdiklerini söylemişlerdir.

Tablodan görüldüğü üzere çoğunluk köyde yaşadığını belirtmiştir. Bu durumda da yaşam memnuniyetlerini değiştirebilecek sosyal aktivite, eğitim olanaklarına uzaklık, sağlık olanaklarına uzaklık gibi konular göz önüne alınarak kırsalda yaşanan sorunların en önemlisi ortaya çıkmıştır. Köy nüfusunun yüksek olmaması sebebiyle köylerinde bulunmayan sağlık, eğitim gibi ihtiyaçları çevre kasaba veya ilçeden sağlandıkları bilinmektedir. Bu durum, bu gibi zorluklarla yorulmuş bir nesli ortaya çıkarmış; bu neslin yetişirken, aile büyüklerinden bağımsız olarak, kent hayatına olumlu olarak bakmalarına sebep olmuştur.

Tablo 4.7. İkamet Ettikleri Yerleri

Yaşanılan Yer	Sayı	Oran(%)
Mahalle	4	5,0
Köy	73	91,2
İlçe	1	1,3
Köy+İlçe	2	2,5
Toplam	80	100,0

4.7.Tarımsal Deneyim

Tarımsal deneyim, geleneksel tarım ile uğraşanlar için önemli bir değişkendir. Tecrübe ile geleneksel tarımın harmanlanması olarak da düşünülebilir. Verimli bir dönem geçirilebilmesi açısından tecrübe ile pozitif etki yaratabilir. Görüşülen çiftçilerin tamamı, baba mesleği olarak tarımla uğraştıklarını dile getirdikleri için tecrübe açısından bilgili oldukları görülmüştür. Yapılan iş açısından düşünüldüğünde tatmin duygusu, beraberinde memnuniyeti getirmektedir ve tarımda ulaşılan bilgi doyumu da yaşamlarına memnuniyeti getirmektedir, denilebilir. Ancak mevcut tarım uygulamaları için gelişen ve değişen dünyada; geleneksel tarımda ısrarcı olmaları ve tarım açısından kendilerini geliştirmek yerine eski düzene devam edip değişen uygulamaları takip etmemekte ısrar etmeleri durumunda, mevcuttaki ulaşılan doyum yeterli olmayabilir. Bu da yetersiz bir tarım alanı ve verimsiz bir dönemi işaret edebilir. Beraberinde yetersiz kalan deneyim, yaşam memnuniyetsizliğini ve geleceğe dair geri kalmışlık hissini getirebilir. Bu sebeple genç nesil çiftçilerin, değişen ve gelişen tarım uygulamalarını ve eğitimleri takip etmesinde fayda olabileceği gözlenmiştir.

Tablo 4.8’de örneğe giren ve görüşülen çiftçilerin Tablo 4.7’de belirtildiği mesken yerlerine karşılık %18,8’lik kısmı 1-10 yıl arasında, %20’lik kısmı 31-50 yıl arasında, %2,5’lik kısmı 51 yıl üzeri olarak belirtilmesine karşılık “doğduk doğalı” şeklinde ifade etmişlerdir. Geriye kalan %58,7’lik çoğunluğu oluşturan kısmı ise 11-30 yıl arasında tarımla uğraştıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4.8. Tarımsal Deneyimleri

Tarımla Uğraşılan Yıl	Sayı	Oran(%)
1-10 yıl	15	18,8
11-30 Yıl	47	58,7
31-50 Yıl	16	20,0
51 Yıl ve üzeri	2	2,5
Toplam	80	100,0

4.8.Çiftçilerin Mesleği ve Yaptıkları İş

Çiftçilik, çoğu zaman bir yaşam biçimi olarak görülüyor. Yukarıda da bahsedildiği üzere görüşülen çiftçiler de çocukluklarından beri bu işin içinde oldukları için çiftçiliği bir yaşam biçimi olarak benimsemişler ve buna ek olarak düzenli gelir olması açısından ek işlere yöneldiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 4.9’da çiftçilerin mesleği ve yaptıkları iş arasında bir farklılık var mı, fikri üzerine sorulan anket sorusuna da %48,8’lik çoğunluk kısmın sadece çiftçilik yaptığını belirtmiştir. Bu durumu %22,6’lik bir çoğunlukla çiftçilik ve hayvancılığı bir arada yürüten kitle takip etmiş, kalan kısımda ise diğer meslekler: marangozluk, esnafılık, ev hanımlığı vs. eklenmiş ve takip etmiştir.

Tablo 4.9. Meslek

Meslek	Sayı	Oran(%)
Çiftçilik	39	48,8
Çiftçilik ve Hayvancılık	18	22,6
Çiftçilik ve Diğer	23	28,6
Toplam	80	100,0

4.9.Tarım Dışı Gelir Durumu

Yukarıda da bahsedildiği üzere çiftçiler, sadece tarım üzerinden gelir elde etmemektedirler. Tarımın sezonluk getirisi olan bir iş olması sebebiyle çiftçiler, geçimlerini sağlamak için ek gelir olarak da görülebilecek farklı işler yapılabiliyor. Hayatı sadece tek bir odağa dayandırmak, çiftçilikte doğru olmayabiliyor. Ek gelir ya da düzenli gelir, aile hayatlarını olumlu yönde yükseğe taşımaktadır. Yaşam standartlarının yükselmesi, mental tatminle birlikte mutlu bir aile ortaya çıkarmakta ve ailenin geleceğe dair umutlarını canlı tutmalarına olanak sağlamaktadır.

Anket yapılan çiftçilerin tarım dışı gelir durumu sorulduğunda %70'inin tarım dışı gelirinin olduğu %30'unun ise tarım dışı gelirinin olmadığı görülmüştür.

Tablo 4.10. Tarım Dışı Gelir Durumu

Gelir Kaynağı	Sayı	Oran(%)
Sadece tarım	24	30,0
Tarım ve diğer	56	70,0
Toplam	80	100,0

4.10.Gelir Durumu

Gelir durumu, memnuniyet açısından önemli bir etken olarak görülmektedir. Çiftçilere; kendilerini hangi gelir düzeyinde gördükleri sorulduğunda -aşağıda görüleceği gibi- çiftçiler kendilerini orta halli bulduklarını ifade etmiştir. Bunun yanında çoğunluk, gelir durumlarından dolayı göç etmek gibi bir arzusunun olmadığını ve yaşamlarından memnun olduklarını iletmiştir.

Görüşülen çiftçilerin yaş ortalamasının yüksek olması da göz önüne alındığında, aslında ekonomiye bakış açıları sadece köyde geçimlerini sağlayabilmek olarak baktıkları görülmüştür. Bunun yanında görüşülen genç çiftçiler ve genç nesil ise yaşam standartlarının yükselmesi olarak düşünmekte ve geleceğe o açıdan bakmaktadırlar. İki farklı memnuniyet ve memnuniyetsizlik, aslında iki farklı kuşağın paraya -gelir durumlarına- yükledikleri farklı anlamlardan ileri gelmektedir. Bu da geleceğe yüklenen anlamı da kendi açılarından değiştirmektedir.

Tablo 4.11’de örneğe giren ve görüşülen çiftçilerin gelir düzeyleriyle ilgili soru yöneltildiğinde; %6,3’ü gelir düzeyini 8.500 TL olarak belirtmiş, %28,8’lik kısmı gelir düzeyinin 8.501-15.000 TL arası olduğunu belirtmiş, %43,7’lik kısmı ise -çoğunluğu oluşturan kısım- gelir durumunu belirtmek istememiştir. %1,3’lük kısmı “Tarımla hayvancılıkla uğraşıyorsak tabii ki düzenli gelirimiz olmaz; sezonluk kazanıyoruz, toplu para elimize geçmiş oluyor.” şeklinde görüş belirterek bilgi vermiştir.

Tablo 4.11. Gelir Durumu

Gelir Durumu	Sayı	Oran(%)
8.500	5	6,3
8.501-15.000	23	28,8
15.001-40.000	14	17,4
40.001+	2	2,5
Sezonluk	1	1,3
Belirtmek İstemiyorum	35	43,7
Toplam	80	100,0

4.11.Çiftçilerin Gelir Düzeyi

Yaşam memnuniyetini etkileyen önemli faktörlerden bir tanesi de bireylerin gelir durumlarıdır. Yapılan çalışmaların büyük bir kısmında, (Jan ve Masood, 2008; Mentzakis ve Moro, 2009; Zuzanek, 2013) yaşam memnuniyeti ve gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuş; gelir düzeyinin yükselmesiyle bireylerin yaşam memnuniyetlerinin yükseldiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.11’de belirtilen gelir durumlarının devamında örneğe giren ve görüşülen çiftçilerin, kendilerini gelir durumlarına göre hangi gelir düzeyinde gördükleri ile ilgili bilgiler içeren Tablo 4.12’de de görüldüğü üzere yöneltilen anket sorusunda; %75’lik kısım -bu çoğunluğu oluşturmakla birlikte- kendilerini orta halli olarak ifade etmiştir. %19’luk kısım düşük gelirli olarak ifade etmiş ve %6’lık kısım -en düşük oran- iyi halli olarak ifade etmiştir.

Tablo 4.12. Gelir Düzeyi Durumu

Gelir Düzeyi	Sayı	Oran(%)
Düşük	15	19,0
Orta	60	75,0
Yüksek	5	6,0
Toplam	80	100,0

4.12.Gelir Düzeyinin Göç Etme Fikrine Etkisi

Tarım, daha çok tek bir bireye değil tüm aileye ait olan bir iş koludur. Bu sebeple göç etme arzusu açısından çiftçilerle görüşüldüğünde; yüksek kesim, yaşam konforlarını terk etmek istemediğini, kazanılan gelirin kendilerini tatmin ettiğini ve göç etme gibi düşünceleri olmadığını iletmektedir. Bununla birlikte anket oranına da bakıldığında bu fikir, yüksek orana sahip erkek çiftçilerin fikridir. Ataerkil düzende kadın çiftçilerimizin, daha önce de belirtildiği üzere, zorunlu memnuniyet durumunda oldukları ve aile bütünlüğü açısından ortaya çıkan fikri kabul etmek zorunda kaldıkları gözlenmiştir.

Tablo 4.11 ve 4.12’in devamı niteliğinde “Gelir düzeyinin göç etme fikrinize bir etkisi oluyor mu?” şeklinde yöneltilen soruyla ilgili de ankete katılan çiftçilerin; %86,2’si gelir düzeyinin göç etme fikrine bir etkisi olmadığını, %13,8’i ise gelir düzeyinin göç etme fikrine bir etkisi olduğunu, ifade etmiştir.

Tablo 4.13. Gelir Düzeyi Göç Etme Fikrine Etkisi

Gelir Düzeyinin Göç Etme Arzusuna Etkisi	Sayı	Oran(%)
Evet	11	13,8
Hayır	69	86,2
Toplam	80	100,0

4.13.Gelir/Harcama Bakımından Gelir Düzeyi

Tarımın sezonluk bir geçim kaynağı olmasının yanında toplu getirisi olması da önemli bir durumdur. Yükselen maliyetler, hayatın her alanında zorluk çıkardığı gibi tarımla uğraşan çiftçi kesimin de belini büken bir sorun olmuştur. Aşağıdaki sonuçlara da bakıldığında tasarruf edebilmenin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Aksine çiftçiler, ellerine geçen toplu kazancı harcamak zorunda kalarak yaşamlarını idame ettirdiklerini belirtmiştir. Bu da geleceğe bakış açısından memnuniyetsiz bir sonuç ortaya çıkarmıştır.

Tablo 4.14’ te görüldüğü üzere çiftçilerimize gelir harcama bakımında gelir düzeyi durumları, sorulduğunda; %16,3’lük kısmı -en düşük oranla- son bir yılda tasarruflarını harcadım, diye cevap verirken %33,7’lik kısmı borçlandım, şeklinde cevaplamıştır. %32,5’lik büyük çoğunluğun bir kısmı ise tasarruflarını harcamadan geçimimi sağladım, şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 4.14.Kırsalda Yaşayan Çiftçilerin Gelir-Harcama Bakımından Durumu

Gelir-Harcama Durumu	Sayı	Oran(%)
Borçlandım	27	33,7
Tasarruf Ettim	14	17,5
Tasarruflarımı Harcadım	13	16,3
Tasarruflarımı Harcamadan Geçindim	26	32,5
Toplam	80	100,0

4.14.Konut Durumu

Kentte yaşayanların en büyük ve kronik sorunu haline gelen durum, neyse ki kırsalda hayat bulmamıştır. Tablo sonuçlarına bakıldığında da görüleceği üzere köyde yaşayanların büyük çoğunluğu kendi evlerinde yaşamakta ve konutlarının sahibi konumundadır. Hayatı büyük bir balon olarak düşünürsek eğer bu kısımda yaşanmayan zorluk yaşam memnuniyetlerine olumlu bir hava eklemektedir.

Tablo 4.15 ‘te görüldüğü üzere çiftçilerimizin %91,2’lik büyük bir kısmı kendi evlerinde oturdukları bilgisini vermiş, %8,8’lik küçük bir kısmı kirada oturduklarını söylemişlerdir.

Tablo 4.15.Kırsalda Yaşayan Çiftçilerin Konut Durumu

Konut Durumu	Sayı	Oran(%)
Kendi Evi	73	91,2
Kira	7	8,8
Toplam	80	100,0

4.15. Sosyal Güvence Durumu

Sosyal güvence durumunun varlığı sorgulanarak çiftçilerin sağlık açısından sosyal güvenceyi ne kadar önemsedikleri hakkında bilgi edinilebilir. Bunun yanında yaşamlarının devamında sosyal güvencenin sağlıklarına, yaşam memnuniyetlerine yansıyabilecek etkilerinin görülmesi açısından fikir sahibi olunabilir.

Kırsalda genç nüfusun azlığı, yaş ortalamasının yüksekliği, şartların yetersiz oluşu, merkeze ve ihtiyaçlara uzaklık göz önüne alındığında kırsalda yaşayan insanlar; sosyal güvenceyi, sağlık koşullarına ulaşılabilirlik olarak görmekte ve bu konuya ayrıca önem vermektedir.

Kırsalda yaşayan ve görüşülen çiftçilere sosyal güvencelerinin olup olmadığı sorusu, yöneltildiğinde Tablo 4.16’da da görüldüğü gibi %75’lik çoğunluk sosyal güvencelerinin olduğunu, %25’lik bir kısım ise sosyal güvencelerinin olmadığı bilgisini paylaşmıştır.

Tablo 4.16. Sosyal Güvence Durumu

Sosyal Güvence	Sayı	Oran(%)
Evet	60	75,0
Hayır	20	25,0
Toplam	80	100,0

4.16.Çocuklarının Olup Olmadığı Bilgisi

Tabloda da görüldüğü gibi görüşülen çiftçilerin yüksek bir kısmı çocuklarının olduğu bilgisini paylaşmış ancak anket sırasında da görüldüğü gibi bu durumun tarımla uğraşan kesimin yaş ortalamasına bir etkisi olmamıştır. Bunun sebebi ise çiftçilerin çocuklarının tarımla uğraşmasını istemedikleri olarak gözlenmiştir. Başka bir açıdan bakıldığında çiftçilerin evet, ben hayatımdan memnunum ancak çocuğum memnuniyetini benim sahip olduğum hayat şartlarına ya da benim kabul ettiğim beklentilere göre değil farklı bir yolla ve düzenli bir hayatla sağlasın, şeklinde bir fikri benimsedikleri görülmüştür.

Tablo 4.17’de de görüldüğü gibi çiftçilerimize çocuklarının olup olmadığı sorulmuş; %87,5’lik bir kısım evet var şeklinde cevap vermiş ve %12,5’lik bir kısım çocuklarının olmadığını belirtmiştir.

Tablo 4.17. Çocuk Durumu

Çocuğunuz Var mı?	Sayı	Oran(%)
Evet	70	87,5
Hayır	10	12,5
Toplam	80	100,0

Tablo 4.17’nin devamında ise %87,5’lik evet cevabı veren çiftçilere ilerde çocuklarının çiftçilik ile uğraşmasını isteyip istemedikleri sorulmuş ve Tablo 4.18’de görüldüğü gibi %26’lık bir kesim “Evet, uğraşsın isterim.” şeklinde cevap verirken %50’lik çoğunluk, ilerde çocuklarının çiftçilikle uğraşmasını istemediklerini dile getirmiştir. Geri kalan %24’lük kesim ise bu konuda kararsız kaldıklarını iletmiştir.

Tablo 4.18. Çocuklarının Çiftçilikle Uğraşması Durumu

İlerde Çocukların Çiftçilikle Uğraşması İsteği	Sayı	Oran(%)
Evet	18	26,0
Hayır	35	50,0
Kararsızım	17	24,0
Toplam	70	100,0

Hayır, cevabını veren %50'lik kesime hayır deme sebepleri sorulduğunda Tablo 4.19'da görüldüğü üzere, genelde zor ve yıpratıcı bir iş olması sebebini göstermişlerdir; çocuklarının düzenli geliri olan ve gelecekleri idame ettirmekte çok zorluk çekmeden yapabilecekleri bir iş tercih etmelerini istemişlerdir. Diğer bir kısmı ise arazi olmayışını sebep göstermiştir.

Yaşam memnuniyetlerini ve gelecek beklentilerini küçük bir alanla sınırlandırmalarını istemediklerini de belirtmişlerdir. Ancak gelecek beklentisinin büyüebilmesi için geniş alanlara sahip kırsal hayatta çocuklarına o alanı tanıtılmalıdır. Kendilerine ezberletilmiş hayatın içinde, genç nesil olan çocuklarını geliştirip onlara tarımda geleceğin olduğunu gösterebilmeleri gerekir.

Tablo 4.19. Çocuklarının Çiftçilikle Uğraşmasına Hayır Sebebi

Hayır Sebebi	Sayı	Oran(%)
Düzenli Bir İş Olsun	22	63,0
Maliyetler Yüksek Zaten, Gelecek Vadetmiyor	11	31,0
Arazimiz Yok	2	6,0
Toplam	35	100,0

4.17.Aile Bireylerinin Göç Durumu

Aile bireyleri köyde işsizlik, sağlık sorunları, sosyal hayatın getirdiği kısıtlardan dolayı köyden kente göç konusunda bir tercih yapabiliyor. Mevcut şartların yaşam memnuniyetlerini karşılamadığı fikri ana temasında tercihlerini kırsaldan göç etme yönünde kullanım sağlamışlardır.

Tablo 4.20’de görüldüğü üzere çiftçilere aile bireylerinin göç durumu sorulduğunda; %63,8’lik bir çoğunluk aile bireylerinden göç edenlerin olmadığını, %36,2’lik bir kısmı ise aile bireylerinden göç edenin olduğunu belirtmiştir. Yine bu çoğunluğun yüksek bir kısmı, buna sebep olarak işsizlik ve eğitim durumlarını göstermiştir.

Aile bireylerinden göç eden bilgisine; evet, yanıtı veren çiftçilerin tamamı aynı sorunlar sebebiyle kendi yaşam alanlarını bırakıp yeni bir yaşama geçiş yapmak zorunda kalmışlardır. İmkân kısıtının olması kırsalda genç nüfusun düşmesine sebep olmuştur. Gelecek beklentilerini kırsalda karşılayamayacağı fikri etkin kalmıştır.

Tablo 4.20. Aile Bireylerinin Göç Durumu

Aile Bireyleri Göç Durumu	Sayı	Oran(%)
Evet	29	36,2
Hayır	51	63,8
Toplam	80	100,0

4.18.Çalıştırılan Tarım Arazisi Mülkiyeti

Tablo 4.21’de, verilen bilgiler doğrultusunda anket yapılan çiftçilerin %52,5’lik çoğunluğu çalıştığı tarım arazisinin kendisine ait olduğunu belirtmiştir. Geriye kalanların bir kısmı da kiralık arazi çalıştırdığı; bir kısım ise hem kiralık arazi hem kendi arazilerini -yani ikisini bir arada- çalıştırdığı bilgisini vermiştir.

Yüksek oranlara bakıldığında işletilecek arazinin olması, yeni iş alanlarını kendi hayatlarına kendilerinin getirebileceğini de göstermektedir. Bilginin mutluluk getirmesiyle birlikte gelişen tarım uygulamalarının öğrenilmesi de yeni olanaklar ve beraberinde yüksek yaşam memnuniyeti ve geleceğe bırakılan beklenti olarak hayatlarına dönebilir.

Tablo 4.21. Çalıştırdığı Tarım Arazisi Mülkiyet Durumu

Arazi Mülkiyeti	Sayı	Oran(%)
Kendime Ait	42	52,5
Kiralık	31	38,7
Kendime Ait+Kiralık	7	8,8
Toplam	80	100,0

4.19.Hayvancılık

Tarımın yanında hayvancılıkta kırsalda yaşayan çiftçilerin gelir durumuna etkisi açısından önemli bir değişken olmaktadır. Hem hayvancılık hem tarımla uğraşmak, kırsalda gelir düzeyini yükseltmede önemli bir ek gelir olmaktadır.

Tablo 4.22’de görüldüğü gibi anket yaptığımız çiftçilere; hayvancılıkla uğraşıp uğraşmadıkları, sorulmuş ve %67,5’lik çoğunluk, çiftçiliğin yanında hayvancılıkla da uğraştıklarını, %32,5’lik kısım ise hayvancılıkla uğraşmadıklarını söylemiştir.

Tablo 4.22. Hayvancılıkla Uğraşma Durumu

Hayvancılıkla uğraşma	Sayı	Oran(%)
Evet	54	67,5
Hayır	26	32,5
Toplam	80	100,0

Tablo 4.22’de görüldüğü üzere %32.5’lik kısım hayvancılıkla uğraşmayan kesimi temsil etmektedir. Kalan kısma bakacak olursak çoğunlukla büyükbaş hayvancılık yapılmakta ve çok yüksek rakamlar görünmemektedir. Geriye kalan %67.5’lik hayvancılıkla uğraşan kısım daha az sayılarda hayvan varlığına sahip kesimi göstermektedir.

Tablo 4.23. Hayvan Varlığı Durumu

Hayvan Varlığı	Sayı	Oran(%)
1-20 Büyükbaş	36	67,0
21-40 Büyükbaş	4	7,0
40+ Büyükbaş	4	7,0
1-20 Küçükbaş	2	4,0
40+ Küçükbaş	2	4,0
Paylaşmak istemiyorum	6	11,0
Toplam	54	100,0

Çiftçilere, tarım ve hayvancılığı bir arada yapmanın bir avantajı olup olmadığı, sorulmuştur. Tablo 4.24'te de görüldüğü üzere; genelde yem, saman ihtiyaçlarını kendilerinin yetiştiriyor olması açısından bir avantaj olduğunu veya tarım arazilerine gübre açısından hayvan gübresini kullanıyor olabilmelerinin de avantaj sağladığı bilgisini vermişlerdir.

Tablo 4.24. Tarım ve Hayvancılığı Bir Arada Yapma Avantajı

Tarım ve Hayvancılığı Bir Arada Yapmanın Avantajı	Sayı	Oran(%)
Avantajı Yok	17	31,0
Hayvanların Yem –Saman İhtiyacını Karşılıyor	18	33,0
Hayvanların Yem-Tarımda Gübre İhtiyacı Karşılıyor	6	11,0
Çift Gelirim Olmuş Oluyor	9	17,0
Kendimiz Üretip Kendimi Yiyoruz	4	7,0
Toplam	54	100,0

Tarım ve hayvancılığı bir arada yürüten çiftçilere “Hayvancılıkta beklediğiniz veya istediğiniz geliri elde edebiliyor musunuz?” diye bir soru yönelttiğimizde; %65’lik çoğunluk “Evet, beklenti ve isteklerimi karşılıyor.” şeklinde cevap vermiş, geriye kalan %35’lik kısım ise beklenti ve isteklerini karşılamadığını ve maliyetlerin çok yüksek olduğunu söylemiştir.

Tablo 4.25. Hayvancılıkta Bekledikleri Geliri Kazanma Durumu

Beklenen Gelir Elde Ediliyor mu?	Sayı	Oran(%)
Evet	35	65,0
Hayır	19	35,0
Toplam	54	100,0

TÜİK verilerine göre son yıllarda hayvan sayılarında değişim, daha doğrusu, bir azalma görülmektedir. Buna paralel olarak çiftçilerimize hayvancılıkla uğraşan kişi sayısında ki azalmanın sebepleri neler olabilir, diye sorduğumuzda:

- Maliyetlerin yüksek olması
- Hayvancılıkla uğraşanların yaş oranlarının yüksek olması ve gençlerin yapmak istememesi
- Gelir gider oranları arasındaki uçurumun fazla olması vb. gibi etkenler sebep gösterilmiştir.

TÜİK verileri gözetilerek çiftçilere; Türkiye’de hayvancılıkla uğraşan kişi sayısındaki düşmenin sebepleri neler olabilir, diye sorulmuştur. Çiftçiler mevcutta kendilerinin hayvancılıkla uğraşırken yaşadıkları sorunları dile getirmişlerdir. Bu sorunların genel ve ortak sorunlar olduğunu, hayvan yetiştiriciliğinde mecburen köyde yaşadıklarını, boş durmamak adına tarım ve hayvancılıkla ilgilendiklerini, yoksa emeklerine karşılık getirinin çok da yüksek olmadığını, kırsalda hayvancılıkla uğraşan genç nüfus kalmadığını belirtmişlerdir. Çiftçilerin %46’lık kısmı maliyetlerin yüksek olduğunu, buna karşın gelirin az olduğunu bu sebeple insanların yapmak istemeyebileceğini düşündüklerini, %13’lük kısmı ise desteklemelerin az ya da yetersiz olduğunu düşündüğünü ve bunun sebep olmuş olabileceğini belirtmiştir.

Tablo 4.26. Türkiye de Hayvancılıkla Uğraşan Kişi Sayısındaki Düşme Sebepleri

Hayvancılıkla Uğraşan Kişi Sayısındaki Düşme Sebepleri	Sayı	Oran(%)
Maliyetler Yüksek, Gelir Az	37	46,0
Destekler Az/Yetersiz	10	13,0
Bilemiyorum	9	11,0
Ağır iş, Kırsalda Hep Yaşlılar Kaldı	6	8,0
Hayat Pahalılığı	6	8,0
Genç Nüfus Uğraşmak İstemiyor	4	5,0
Kırsalda Yaşamak istemiyor oluşları	4	5,0
Mera Yetersiz, Tarım Arazisi Kısıtlı	3	4,0
Bütçe Yetersizliği	1	1,0
Toplam	80	100,0

Tablo 4.27’de de görüldüğü gibi çiftçilere yöneltilen kendilerinin tarımsal faaliyette bulunmasında etkili olan sebepler nelerdir, sorusuna birçok farklı cevap verilmiştir. Ancak temel sebebin; genel olarak köyde yaşadıkları için başka iş imkânı olmaması, aile bütçesine yapılan katkı ve ihtiyaçların bu şekilde karşılanması olduğu belirtilmiştir. Kırsalda iş imkânlarının yetersiz oluşu ve ailelerinden öğrendikleri bir yaşam biçimi olması, onları tarıma yönlendiren bir sebep olarak görülmektedir.

Tablo 4.27. Tarımsal Faaliyette Bulunmasında Etkili Olan Sebep

Çiftçilik Yapma Sebebi	Sayı	Oran(%)
Kendi İhtiyaçlarımızı Karşılama İçin	34	43,0
Ailemizi Geçindirmek	16	20,0
Üretmeyi Seviyorum, Kendi İşim	9	11,0
Köyde Yaşıyorum, Başka Alternatifim Yok	9	11,0
Alışkanlık, Bildiğimiz Para Kazanma Şekli Bu	8	10,0
Ek Gelir	4	5,0
Toplam	80	100,0

4.20. Tarıma Devam Etme Durumu

Tarım ülkemizin ve geleceğimizin en önemli mesleğidir. Kırsalda tarımın devamlılık arz etmesi çok önemlidir. Bu kapsamda tarıma, mevcut halinin dışında, kazandırılabilir genç nesil olması çok önemli bir durumdur. Bunun yanında zaten çiftçilikle uğraşan kırsal nüfusun tarıma devam etme durumu da çok önemlidir.

Tablo 4.27'nin devamı niteliğinde olan çiftçiliğe devam etme durumunuz ve ailenizin desteği nedir, şeklinde bir soru yöneltilen çiftçilerden; Tablo 4.28'de görüldüğü gibi devam edeceklerini, ailelerinin de destekleri ve yardımlarıyla devam ettirdiklerini belirten cevaplar alınmıştır. Genellikle çiftçiler bütün aile olarak işlerini birlikte yaptıkları için çoğunluğu ailesinin desteği ve onayı ile devam etmektedir. Bir kısım çiftçi ise artık yorulduğu, yaşlandığı, devam etmeyi düşünmediği şeklinde geri dönüşler göstermiştir.

Tablo 4.28. Tarıma Devam Etme Durumu ve Aile Desteği

Tarıma Devam Etme Durumunuz	Sayı	Oran(%)
Ailem Destekliyor, Birlikte Yapıyoruz, Devam Edeceğim	46	58,0
Ailem İstemiyor ama Devam Edeceğim	8	10,0
Yaşlandım Artık Devam Etmeyeceğim	6	8,0
Başka İş İmkânı Yok, Devam Edeceğim	16	20,0
Emekli Olunca Bırakacağım	4	5,0
Toplam	80	100,0

4.21.Kırsala ve Tarıma Dair Yaşanılan Sorunlar

Kırsalda yaşanan sorunlar, çiftçilikle ilgili yaşanan sorunları tetiklemekte, bu durum ise geleceğe dair umutları etkilemektedir. Her zaman tarımın gelecek olduğu ve devamlılığının önem arz ettiği, ifade edilmektedir. Ancak bununla beraber yaşanan sorunlar, aksaklıklar yaşam standartlarını etkilemektedir ve yaşanan memnuniyetsizlik tarımın devamlılığı konusuna büyük bir darbe indirmektedir.

Çiftçilere “Kırsala ve tarıma dair yaşadığınız sorunlar nelerdir?” diye soru yöneltildiğinde çok çeşitli cevaplar verilmiş ancak hepsinin ortak sıkıntısı, sulı tarım yapılan bir bölge olmasından dolayı en büyük ve en genel sorunun susuzluk ve sulama problemi olduğu görülmüştür. Bunun yanında ulaşım sıkıntısı da kırsalda yaşanan önemli sorunların başında gelmektedir.

Tablo 4.29. Kırsala ve Tarıma Dair Yaşanılan Sorunlar

Kırsala ve Tarıma Dair Yaşanılan Sorunlar	Sayı	Oran(%)
Susuzluk	58	72,4
Ulaşım Sorunu	5	6,3
Halimden Memnunum, Sorunumuz Yok	4	5,0
İlaç-Gübre Fiyatları Yüksek	8	10,0
İmkânlarımız Kısıtlı	2	2,5
Bakkalımız Yok Alışveriş için	2	2,5
Tarım Makinelerimiz Yetersiz	1	1,3
Toplam	80	100,0

4.22.Sektör Dışındaki Diğer Gençlere Önerilir mi?

En önemli faktör, ailenin gençleri tarım yapmaya motive etmesi ve desteklemesi görülüyor. Bunun nedeni kırsalda ataerkil ailenin devam etmesi ve ebeveynlerin çocuklarıyla ve torunlarıyla beraber yaşama arzusu olarak görülebilir. Ailenin çekirdek aileye dönüşmesi her ne kadar gençler tarafından arzulansa da yaşlılar buna pek sıcak bakmamaktadır. Bu yüzden kırsal toplumda sosyal değişim oluşturmak, yaşlı nüfusta daha zor olmaktadır.

Anket yapılan çiftçilerimize sektör dışındaki gençlere “Çiftçilikle uğraşmayı önerir misiniz?” şeklinde yöneltilen soruda; %41,2’lik kısımdan “Evet, öneririm çünkü tarımla, toprakla uğraşmak, kendi işlerini yapmak hem kazandırır hem rahatlatır.” şeklinde cevaplar alırken kalan %58,8’lik kısımdan ise “Hayır, önermem gecesi gündüzü olmayan, sürekli takip isteyen, düzenli geliri olmayan bir iş başka işleri tercih etsinler.” şeklinde dönüşler alınmıştır.

Tablo 4.30. Sektör Dışındaki Gençlere Önerme Durumu

Diğer Gençlere Önerme	Sayı	Oran(%)
Evet	33	41,2
Hayır	47	58,8
Toplam	80	100,0

4.23.Tarım ve Hayvancılıkla Uğraşırken Yaşam Kalitenize Etkisi Oluyor

mu?

Tarım ve hayvancılık, yaşam biçimi olarak ömürlük bir iş olduğu için uzun süreli fiziki yorgunluk yaşam kalitesinde olumsuz bir etki yaratabiliyor bu durum ise çiftçilerin geleceğe dair bakış açısına yansıyor.

Anket yapılan çiftçilere “Yaşam kalitenizde hayvancılıkla veya tarımla uğraşırken herhangi bir değişme oluyor mu?” şeklinde, Tablo 4.30’da de görülen cevaplara istinaden, soru yöneltilmiştir. %73,8’lik bir kısım “Hayır, herhangi bir değişiklik olmuyor.” şeklinde cevap vermiştir. Kalan %26,2’lik kısım ise “Evet, oluyor çok yorucu bir iş, zaten negatif yönde bir değişiklik oluyor sürekli yorgunluk, kendi hayatımıza zaman kalmıyor.” gibi cevaplar vermiştir.

Tablo 4.31.Hayvancılıkla ve Tarımla Uğraşırken Yaşam Kalitenizde Değişme Oluyor mu?

Yaşam Kalitesinde Değişme	Sayı	Oran(%)
Evet	21	26,2
Hayır	59	73,8
Toplam	80	100,0

4.24.Yaşam Memnuniyeti

Bireyler içinde bulundukları durumu ve hayat beklentilerini belirlemiş oldukları ölçütler çerçevesinde değerlendirmekte ve söz konusu değerlendirme neticesinde yaşamlarından memnun olup olmadıklarına karar vermektedirler. Ancak bireyler hayatlarını bir bütün olarak değerlendirirken belirlemiş oldukları ölçütlere göre bir değerlendirme yaptıkları için yaşam memnuniyetinin ölçümü, kişiden kişiye göre değişkenlik gösteren, tamamen öznel bir değerlendirme sürecine dayanmaktadır (Demir, 2011).

Görüşülen çiftçilerde de bu durum yukarıdaki gibi ilerlemektedir. Kırsalda yaşanan sorunlar, zorluklar benimsenmiş, içselleştirilmiş ve çiftçiler, kendilerini o zorluklara mecbur hissetmekle beraber yaşamın getirdiklerini tümüyle kabul edip

önlerine baktıklarında yaşam konforlarının kendilerini memnuniyet açısından tatmine ulaştırdığına inanmaktadırlar.

Tablo 4.32’de de görüldüğü üzere kırsalda yaşayan çiftçilere “Mevcut şartlarda yaşadıkları sıkıntılara zorluklara rağmen yaşam memnuniyetiniz nedir?” diye bir soru yöneltildiğinde; %79’luk kesim “Her şeye rağmen yaşıttımdan memnunum.” şeklinde cevap vermiş, %21’lik kısım “Memnun değilim.” şeklinde cevap vermiştir. Yaşamlarından memnun olmayan kesim, geleceğe dair farklı bakış açısına sahip olmaları sebebiyle yaşanan zorlukları kabul etmeyip memnuniyetsizliklerini dile getirmektedirler.

Tablo 4.32. Yaşam Memnuniyet durumu

Memnuniyet Durumları	Sayı	Oran(%)
Memnunum	63	79,0
Memnun Değilim	17	21,0
Toplam	80	100,0

4.25. Motivasyonu Arttırıcı ve Azaltıcı Etmenler

Kırsalda olanakların kısıtlı olması, tarımla uğraşırken zaman kavramının - mesai kavramının- olmaması düzenli hayata özlemi artıran bir sebep ve motivasyonu azaltan bir etken olmaktadır. Ancak bunun yanında motivasyonu artırıcı etkenler de yaşam memnuniyeti konusunda çiftçiye motive etmektedir. Motivasyonlarının yüksek olması demek yaşam memnuniyetini, beraberinde geleceğe dair umutları ve beklentileri de getirmektedir.

Tablo 4.33’te görüldüğü gibi anket yapılan çiftçilerin motivasyonunu hangi durumlar artırır, diye sorulduğunda; kendi işlerini yapıyor olmak, memleketinde yaşıyor olmak, temel ihtiyaçlarını karşılayabiliyor olmak çiftçiler tarafından en çok motivasyonu artırıcı etmenler olarak seçilmiştir.

Tablo 4.33. Motivasyonunu Artırıcı Etmenler

Memnuniyetinizi Artırıcı Etmenler	Sayı	Oran(%)
Memleketimde yaşıyor olmak	70	87,5
Kendi İşimi Yapmak	68	85,0
Temel İhtiyaçlarımı Karşılatabiliyor Olmak	62	77,5
Aile Bireyleri ve Akrabalar	30	37,5
Gelir Seviyem	22	27,5
Kendime Zaman Ayırmak	21	26,3
Sosyal Çevre	11	13,8
Sosyal Statüm	10	12,5

* Çoklu cevap verilmiştir

Tablo 4.34’te ise Tablo 4.33’ün aksine çiftçilere “Motivasyonunuzu ne azaltır?” diye soru sorulduğunda; 54 çiftçi iş imkânlarının yetersiz olması, 41 çiftçi sosyal faaliyette bulunamamak, 31 çiftçi gelirimin düşük olması şeklinde cevaplar vermiş ve bunları diğerleri takip etmiştir. İmkânların kısıtlı olması, sosyal hayatın cinsiyetçi bir şekilde ilerlemesi, yani daha çok özerklik sahibi olan kesimin erkekler olması, kadın çiftçiler açısından kısıtlı bir mutluluk yarattığı gözlenmiştir. Motivasyon eksikliği de geleceğe dair umutsuzluğu beraberinde getirebilir.

Tablo 4.34. Motivasyonunu Azaltıcı Etmenler

Memnuniyetinizi Azaltıcı Etmenler	Sayı	Oran(%)
İş İmkânlarının Yetersiz oluşu	54	67,5
Sosyal Faaliyette Bulunamamak	41	51,3
Gelirimin Düşük Olması	31	38,8
Çevre Baskısı ve Tutumu	21	26,3
Saygı Görmemek	19	23,8
Sosyal Statü	15	16,8

* Çoklu cevap verilmiştir

4.26. Gelecekte Beklenti ve Düşünceleriniz

Yaş, eğitim durumu, gelir durumu gibi bilgiler geleceğe dair beklentiler hakkında önemli değişkenlerdir. Eğitim seviyesinin yüksekliği; yapılan işlerin

kalitesini, modern tarım yöntemlerine yönelimi yükseltir ve bu sayede gelir de yükselir. Bunun getirisi olarak da çiftçilerin geleceğe dair umudu, beklentileri canlı tutulabilir. Yaşam, aslında bakıldığında, bunların bir bütün hali olarak görülebilir. Bunlar zincirin tüm halkalarıdır, geniş görüşlülük ve misyondur.

Tablo 4.35'te de görüldüğü üzere çiftçilere "Gelecekte beklediğiniz nedir?" diye bir soru yöneltildiğinde herkesin farklı farklı düşünce ve beklentileri ortaya çıkmıştır: Bir kısmı ailesi ve çocuklarıyla mutlu bir yaşam beklerken bir kısmı ekonominin düzelmesini, enflasyonun düşmesini vs. beklemektedir.

Tablo 4.35. Gelecek Hakkındaki Beklenti ve Düşünceleri

Gelecek Beklentisi	Sayı	Oran(%)
Ailemle, Çocuklarımla Huzurlu Bir Ömür	10	13,0
Hiçbir Beklentim Kalmadı	16	20,8
Bu Pahalılığın Normale Dönmesi	5	6,5
Çiftçinin, Üreticinin Arkasında Durulması	7	9,1
Önce Ülkemizin Sonra Köyümüzün Daha İlerlemesi	3	3,9
Mutlu, Huzurlu Bir Gelecek	14	18,2

* Çoklu cevap verilmiştir

Çiftçilerin, kırsala ve tarıma dair en büyük sorunu susuzluktur. Değişen iklim şartları çiftçileri de çok sıkıntılı bir sürece itmektedir. Anket gerçekleştirilen bölge, sulu tarım ile geçimini sağladığı için susuzluk bölgeyi yüksek ölçüde olumsuz etkilemiş ve etkilemeye devam etmektedir. Mevcut ekonomik şartlara da bakıldığında maliyetlerin yükselmesi çiftçiye olumsuz olarak çok etkilemekle birlikte devamlılığa da büyük engel teşkil etmektedir. Günümüzde yaşanan kıtlık, gıda sorunları gibi sıkıntılara bakıldığında yaşamlarını tarıma adanmış çiftçilerimize bu açıdan yüksek maliyetler, büyük ağırlık oluşturmaktadır.

Tablo 4.36'da ise çiftçilerimize "Tarımsal açıdan gelecekte neler beklersiniz?" diye sorulduğunda çoğunlukla tarımsal açıdan maliyetlerin çok arttığını, gelir gider bakımından bir sorgulama yaptıklarında giderlerin fazla olduğunu, bunların düşmesini umduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4.36. Tarımsal Açıdan Gelecek Beklentileri

Tarımda Gelecek Beklentisi	Sayı	Oran(%)
Maliyetlerin Düşmesi, Gelirin Yükselmesi	31	41,3
Su Sorununun Giderilmesi, Sulama Sisteminin Geliştirilmesi	16	20,1
Bir Beklentim Yok	5	6,3
Çiftçiye Desteklerin Artırılması, Geri Ödemelerin Daha Uzun Vade Olması	15	17,3
Tarıma verilen Önemin Artması	13	16,3

* Çoklu cevap verilmiştir

Tablo 4.37’de anket yapılan çiftçilere “Eğer çiftçi olmasaydınız hangi mesleği yapmak isterdiniz?” diye bir soru yöneltildiğinde bu soruda da çok farklı cevaplar çıktı. Özellikle düzenli geliri olan, giriş çıkış saatleri belli olan işleri yapmak istediklerini ifade etmişlerdir. Bazı anket yapılan çiftçilerse bunun üzerine düşünmediklerini, aileden neyi gördülerse onu o şekilde devam ettirdiklerini, belirtmişlerdir. Yani doğuştan itibaren toprağın, tarımın içine gelmişlerdir. Yetişirken hayatın getirdiklerini koşulsuz kabul etmiş, farklı bir hayatı düşünmemiş ve hayata devam ederken tüm zorluklarla, sıkıntılarla birlikte yaşama dair memnuniyetsizliklerini tarımla ilişkilendirmemişlerdir.

Tablo 4.37. Çiftçi Olmasalardı Yapmak İstedikleri Meslekler

Olmak istediği Meslek	Sayı	Oran(%)
Hiç Düşünmedim	12	15,0
Memur Olurdum	25	31,0
Gene Çiftçi Olurdum	2	3,0
Diğer	41	51,0
Toplam	80	100,0

4.27. Geleceğe Dair Umutlar

Çiftçilere kendi geleceğizden ne kadar umutlusunuz, diye sorulduğunda; çoğunluk olarak umutlu olduklarını çünkü gelecekte kendileri, aileleri, çocukları için beklentileri olduğunu, beklenti olmazsa umudun da kalmayacağını söylemişlerdir.

Gelecek beklentilerinin öznel bir yaklaşım olduğu bilinmekle birlikte gelecekte bir beklenti olması, devam etme açısından da yüksek motivasyon sağlamıştır. Yaşamlarından memnun olmaları beraberinde geleceğe dair beklentilerini ve umutlarını getirmektedir.

Tablo 4.38. Kendi Geleceklerinde Umutları

Kendi Geleceğinizden Umutlu musunuz?	Sayı	Oran(%)
Evet	40	52,0
Hayır	25	32,5
Karasızım	15	15,5
Toplam	80	100,0

Son olarak da “Yaşadığınız yerde, gençlere yönelik ne tür etkinlikler düzenlenmesini istersiniz?” diye bir soru yöneltildiğinde; genelde tarımla uğraştıkları için yeni yetişen nesle tarımla hayvancılıkla ilgili eğitim kursları yapılabileceği ya da spor müsabakaları düzenlenip onların spora yönlendirilebileceği görüşü paylaşılmıştır. Başka bir kesim ise köyde artık gençlerin kalmadığını iletmiştir, diğer bir kesim ise bu sorunun konunun muhatabı olarak gençlere sorulabileceğini söylemiştir.

Köy hayatının canlanması, tarımın devamı ve genç neslin kırsalda yetişmeye devam edebilmesi için onların beklentilerinin gerçekleştirilmesi çok önemlidir. Temiz zihinler, geleceğe hepimizin umutla bakabilmesi için çok önemlidir. Bu açıdan da bakıldığında kırsalda yaşayan genç neslin de aslında fark edilmek, önemli hissettirilmek, yaşlılarından eksik kalmışlık hissini giderilmesini istediği gözlenmiştir.

Tablo 4.39. Kırsalda Yaşayan Gençlere Yönelik Etkinlikler

Gençlere Ne Tür Etkinlikler Yapılabilir	Sayı	Oran(%)
Sosyal Alanlar Oluşturulabilir	37	48,1
Gençlere Sormak Gerekir	11	13,3
Gençler Köyde Kalmadı	8	10,4
Yeni İş İmkânları Sağlanmalı	11	13,3
Halk Eğitim Kursları Açılabilir	13	14,9
Toplam	80	100,0

4.28. Geleceğe Dair Umutların Sosyoekonomik Özellikler Bakımından

Karşılaştırılması

Araştırmada çiftçilerin geleceğe yönelik umularının sosyoekonomik özellikler bakımından karşılaştırılması amacıyla bağımsız örnekli t-testi uygulanmıştır. Bu testin uygulanmasından önce veriler normal dağılım testine tabi tutulmuş ve normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bağımsız örnekli t-testine tabi tutulan bağımlı değişken çiftçilerin kırsal alandaki geleceğinden umutlu olup olmadığını gösterecek şekilde kodlanmıştır (1= Umutluyum, 0 = Umutlu değilim). Bağımsız değişkenler ise ordinal ve kukla değişken olarak ele alınmıştır.

Karşılaştırma yapılan ilk değişken yaş olup kodlanma şekli ordinal değişken halinde olmuştur (18-24 arası = 1; 25 – 30 arası = 2; 31 – 40 arası = 3; 41 – 64 arası = 4; 65 ve üzeri = 5). Eğitim durumu ve eşinin eğitim durumu değişkenleri de benzer şekilde kodlanmış olup okuma yazma bilmeyenler (1), okuryazar olanlar (2), ilkokul mezunu olanlar (3), ortaokul mezunu olanlar (4), lise mezunu olanlar (5) ve yüksekokul mezunu olanlar (6) şeklinde sıralanmıştır.

Tarımsal deneyim değişkeni; deneyim süresi 1 – 10 yıl olanlar için 1, 11 – 30 yıl arası olanlar için 2, 21 – 50 yıl arası olanlar için 3 ve 50 de fazla olanlar için 4 olarak kodlanmıştır. Gelir grubu değişkeni üç kategoride sorulmuş olup düşük gelirli olanlar için 1, orta gelirli olanlar için 2 ve yüksek gelirli olanlar için 3 olarak kodlanmıştır. Cinsiyet değişkeni (Kadın = 1; Erkek = 0), medeni durum değişkeni (Evli = 1; Bekâr = 0), sosyal güvence değişkeni (Sosyal güvencesi olanlar = 1; sosyal güvencesi olmayanlar = 0) ve çocuk varlığı değişkeni (Çocuğu olanlar = 1; Çocuğu olmayanlar = 0) şeklinde kodlanmıştır.

Araştırmanın hipotezlerini test etmek üzere yapılan dokuz bağımsız örnekli t-testinden dördünün istatistiksel olarak önemli olduğu tespit edilmiştir ($p = 0.1$). Önemli bulunan bağımsız örnekli t-testleri, çiftçinin eşinin eğitim düzeyi, cinsiyet, gelir grubu ve sosyal güvence durumudur (Tablo 4.40).

Tablo 4.40. Gelecekle ilgili umut durumunun sosyoekonomik özellikler bakımından karşılaştırılması

Değişken adı	Umut durumu	N	Ortalama	Standard Sapma	T	p
Yaş	Umutluyum	40	3.83	0.958	-0.816	0.414
	Umutlu değilim	40	4.00	0.961		
Eğitim durumu	Umutluyum	40	2.70	1.256	1.515	0.131
	Umutlu değilim	40	2.30	1.091		
Eşinin eğitim durumu	Umutluyum	35	2.26	1.291	1.967	0.053
	Umutlu değilim	36	1.75	0.841		
Cinsiyet	Umutluyum	40	0.25	0.439	2.156	0.034
	Umutlu değilim	40	0.08	0.267		
Medeni durum	Umutluyum	40	0.88	0.335	-0.350	0.728
	Umutlu değilim	40	0.90	0.304		
Tarımsal deneyim	Umutluyum	40	2.10	0.709	0.477	0.635
	Umutlu değilim	40	2.03	0.698		
Gelir grubu	Umutluyum	40	2.00	0.392	2.360	0.021
	Umutlu değilim	40	1.75	0.543		
Sosyal güvence	Umutluyum	40	0.88	0.335	2.663	0.009
	Umutlu değilim	40	0.63	0.490		
Çocuk varlığı	Umutluyum	40	0.85	0.362	-0.670	0.505
	Umutlu değilim	40	0.90	0.304		

Önemli çıkan ilk değişken, çiftçinin eşinin eğitim düzeyi olup eşinin eğitim düzeyi daha yüksek olan çiftçilerin diğerlerine oranla geleceğe dair daha fazla umutlu olduklarını göstermektedir. Her ne kadar bu gösterge çiftçinin kendisi için önemli çıkmazken eşleri için önemli çıkmıştır. Araştırmanın bu bulgusu eğitimi daha yüksek olan eşlerin çiftçilere ileriye yönelik umut aşıladıklarını göstermektedir. İkinci önemli değişken, çiftçilerin gelir grubu olup geliri daha yüksek olan çiftçilerin düşük gelirliyle oranla geleceğe daha umutlu baktıklarını göstermektedir. Üçüncü önemli değişken, çalışmaya katılan kadınların erkeklere oranla ileriye dair daha çok umutlu olduklarını göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu eşlerinin eğitimi daha yüksek olan çiftçilerin geleceğe daha umutlu baktıkları bulgusu ile örtüşmektedir.

Önemli çıkan son değişken, çiftçilerin sosyal güvenceleri olup sosyal güvencesi olan çiftçilerin sosyal güvencesi olmayanlara oranla geleceğe dair umutlarının daha çok olduğunu göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu da gelir grubu değişkeni ile örtüşmektedir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Anket yapılan çiftçilerin geneli yaşamlarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Yaş ortalamasının yüksek olması göz önüne alındığında genel olarak yaşı büyük olan çiftçilerin çoğunlukta olmasından dolayı mukayese edebilecekleri sıkıntılı ve zorlu bir dönemi düşünerek artık olanakların kısıtlılığından yakınılan dönemin geride kaldığını ve köy kent ayrımının kalmadığını belirtmişlerdir. Çiftçiler çoğunlukla tarımı sektör dışındaki gençlere önermemektedir. Çiftçilerin kırsala dair yaşadıkları en büyük sorunlarından birisi özellikle özel aracı olmayan çiftçiler için ilçe ve şehir merkezine ulaşım sorunudur. Bunun önüne geçilmesi için ek seferlerle ulaşım konusunda bir kolaylık sağlanabilir. Bir diğer önemli sorun ise susuzluk olduğunu belirtmişlerdir. Sulu tarımla uğraşılan bir bölge olduğu için susuzluk sıkıntısının en büyük sorunlardan bir diğeri olduğunu sıkıntının her geçen yıl arttığını bu sebeple de tarımda sürekliliğin sektöre uğrayacağını düşünmektedirler. Tarım devamlılık gösteren bir iş koludur. Bunun yanında köyde en büyük ve en önemli iş olarak sayılmaktadır. Ancak çiftçilerin geleneksel tarımla ilerledikleri ve babadan kalma bilgiler ile devam ettikleri düşünülürse değişen tarım konularına yetişilebilmesi için onları eğitime açık hale getirmek gerekir. Bu konu kapsamında yerel yönetimlerin de çiftçilere eğitim konusunda yeni keşifler ve yeni olanaklar sağlayabilecek kurs, seminer gibi etkinlikler yapması, değişime ve ilerlemeye ayak uydurulması için önemli bir adım olabilir.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı açısından köylü memnuniyetini arttırmak için tarımsal destekler sağlanmalı, çiftçi eğitimi getirilmelidir. Çiftçilerin dikkatini çekecek yeni eğitim programlarıyla hem geleneksel tarımdan, modern yöntemlere geçiş konusunda bir kapı açılmış olur hem de sürekliliğin sağlanması için tarımla uğraşan çiftçilerin memnuniyeti artırılır. Bu sayede çiftçilerin sektör dışındaki diğer gençlere tarımı önerebilme imkânları doğabilir. Eğitimin yanında çiftçilerin kazandıkları gelirin yaşam memnuniyetlerine pozitif etki etmesi gerekir. Bu sebeple maliyetlerde yaşanan sorunlar konusunda desteklerin artırılması ile ilgili yeni çalışmalar yapılabilir, mesela susuzluk konusunda da barajlar yapılarak susuzluk ile ilgili sorunların da bir nebze de olsa önüne geçilebilir. Araştırma bölgesi daha çok sulu tarım yapılan bir bölge ve tarımsal açıdan kendi kalkınmasını sağlayabilen bir alan olması dolayısıyla gelirin artırılması için büyük etkinliklerle satış ve pazarlama konusunda çiftçilere kolaylık sağlanabilir. Kendi elde ettikleri ürünleri daha

kurumsal bir yolla tüketiciye ulaştırma konusunda yardımcı olunabilirse üreticiden tüketiciye ulaşırken aradaki pazarda oluşan fiyat farklılıkları en azından çiftçinin yüzünü güldürebilir.

Her ne kadar tarımsal faaliyetler diğer mesleklere göre mesai kavramı olmayan, doğal ve ekonomik riskleri fazla, kârlılığı düşük, yıpratıcı ve belirsizliklerle dolu olsa da kırsal alanda yaşayan ve geçimini bu işlerle sağlayan çiftçilerin başka mesleklere geçmesi oldukça zordur. Bu bağlamda köylünün yerinde kalkındırılması ve kırsal alanlarda refah düzeyinin yükseltilmesi için çeşitli politikalara ihtiyaç vardır. Tarımda gelişmeler her çağda ve her zamanda olmalıdır ki kırsalda yaşam kalitesi artsın ve alternatifler çoğalsın. Köyde yaşayan gençlere yönelik etkinlikler, spor müsabakaları, eğitim seminerleri ve yaşam alanları geliştirilerek gelecek nesil kuşakların kırsal alana bağlı kalmaları sağlanmalıdır.

Çiftçilerin aile yaşantısında ve genel çerçevede köyden kente göçe sebep olan konular genel konulardır: eğitim, işsizlik, sosyal imkânların kısıtlı olması, sağlık açısından yeterli doktor ihtiyacının olmaması gibi bu sorunların iyileştirilmesi ile birbirine bağlantılı olarak istihdam da sağlanmış olur. Eğitim seviyesi etkinlik alanları da çoğalmış olacaktır, buna bağlı olarak ise mevcutta ailelerin çocukları için, kendileri iş olanakları gibi olumsuzluklar ortadan kalkmış olacak ve göç konusunun da bu sayede önüne geçilmiş olacaktır.

Çiftçiler açısından yaşam memnuniyeti artırılması için örgütlenme, eğitim ve yayım hizmetlerine açık olma, kendini geliştirme, çocuklarının eğitime önem verme gibi konularda daha çok dikkat edilmelidir ve yerel yönetimler yardımıyla bunlara fırsat yaratacak olanaklar sağlanmalıdır. Daha önce de bahsedildiği üzere eğitim, gelir seviyesindeki yükseliş, hayatın doğal akışında imkânlar ve yeniliğe kolay ulaşım gibi değişkenler yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentisini pozitif yönde etkileyen önemli değişkenlerdir. Yaşamdan ve gelecekte beklenenlerin her zaman bulunduğunu, zaten beklenti olmadığı zamana geldiklerinde yaşama umudunun da bitmiş olduğu anlamına geleceğini, söylemişlerdir. Buna karşın bazı çiftçilerin ise beklenti ve gelecek düşüncesi konusunda umutsuz oldukları, sadece bugünü yaşayıp geçirmek istedikleri gözlenmiştir. Görüşülen çiftçilerin çoğunluğu 30-65 yaş aralığına sahip ve yaşam memnuniyet dereceleri sorgulamasında da çoğunluğun yaşamlarından bütün zorluklara rağmen memnun oldukları sonucu çıkarılmıştır.

Çiftçilerin tarımsal üretime katkılarını artırmak, hayatın içinde onlara bir pay vermek; kendi yaşamlarında daha etkin söz sahibi olabilmeleri için olanak sağlamak demek olacaktır. Bu durum da onların yaşam memnuniyetini ve geleceğe dair beklentilerini diri tutmakla sağlanabilir. Kırsaldaki aile ve mesleki yaşantısından memnun olan çiftçiler, kuşkusuz daha büyük ve verimli tarımsal işletmelere sahip olmak için uğraşı verecektir. Bu durum muhtemelen kendi çocuklarının da kırsalda yaşamasına, gelir, refah ve mutluluk düzeyi daha yüksek olan bir kırsal yaşam sürmesine yol açacaktır.

KAYNAKÇA

- Agarwal, B., Agrawal, A. 2017. Do farmers really like farming? Indian farmers in transition. Oxford Development Studies.
- Akçalı, A., Boz, İ. 2022. Çiftçilerin Ziraat Odasının Verdiği Danışmanlık Hizmetlerinden Memnuniyet Düzeyi: Samsun İli Terme İlçesi Örneği. ISPEC Journal of Agricultural Sciences.
- Akkaya, M. A. 2020. Kırdan kente göçün azaltılmasında genç çiftçi desteğinin rolü ve etkisi: Ankara ili Polatlı ilçesi araştırması. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Anonim, 2023. Türkiye İstatistik Kurumu. Yıllar içinde göç ve nüfus (<https://www.tuik.gov.tr/>), (Erişim tarihi:20.05.2023).
- Aslan, F., Armağan, G. 2020. Kırsal alanlarda sosyo ekonomik yapı ve yaşam memnuniyeti: Aydın ili örneği. Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi.
- Berk, A., Armağan, S. 2019. Kırsal alanda genç çiftçilerin sorunları ve beklentileri; Niğde ili örneği. Alatarım Dergisi.
- Boz, İ., Kılıç, O. 2021. Türkiye’de organik tarımın gelişmesi için alınması gereken önlemler. Türkiye Tarımsal Araştırmalar Dergisi.
- Boz, İ., 2004. Tarım sektörünün iktisadi kalkınmadaki rolü. (Ed: T. Saban, M.Kar). Kalkınma Ekonomisi: Seçme Konular, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa.
- Börekçi, Ö. M., Akıncı, İ. E. 2019. Kahramanmaraş kırmızıbiber tarım alanlarının organik tarıma uygunluğunun, pestisit kullanımı ve kalıntı düzeyleri bakımından araştırılması. Alatarım.
- Cinemre, H.A., Kılıç, O. 2015. Tarım Ekonomisi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Ders Kitabı.
- Cummins, R. A. (2005). Moving From The Quality of Life Concept to a Theory. Journal of Intellectual Disability Research.
- ÇŞİDB (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İklim Değişikliği Başkanlığı).2023a. Temel Kavramlar. (<https://iklim.gov.tr/ss/temel-kavramlar>), (Erişim tarihi:12.06.2023)
- Doğan, S. 2018. Türkiye İçin Tarımın Önemi. TESAV – Toplumsal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı. (<http://www.tesav.org.tr>)
- Eryılmaz Aydın, G., Kılıç, O. 2021. Semt pazarında ürünlerini satan çiftçilerin görüşleri ve memnuniyet durumları: Sinop ili Gerze ilçesi örneği, Türkiye Tarımsal Araştırmalar Dergisi.
- Günay, H. F., Uygun, U., Yardımcıoğlu, F. 2020. Fındık üretimine yönelik mali desteklerin yeterlilik ve çiftçi memnuniyeti yönünden değerlendirilmesi. Sakarya İktisat Dergisi.
- Herrera, B., Gerster-Bentaya, M., & Knierim, A. 2018, July. Farm-level factors influencing farmers satisfaction with their work. In 2018 Conference, July 28-August 2, 2018, Vancouver, British Columbia . International Association of Agricultural Economists.
- Özer, M., Dal, S. 2022. Çiftçilerin memnuniyetini etkileyen faktörlerin analiz edilmesi: Kilis Örneği. Uluslararası Ticaret ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi.
- Kahramanoğlu, E., Dağdelen, N. 2018. Aydın dalama ovasında arazi toplulaştırma çalışmalarının tarla içi geliştirme hizmetleri ve çiftçi memnuniyeti açısından irdelenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi.

- Kamaruddin, R., Ali, J., Saad, N. M. 2013. Happiness and its influencing factors among paddy farmers in Granary Area of Mada. World Applied Sciences Journal.
- Kılıç, O., Ceyhan, V., Özyazıcı, G. 2000. Çiftçilerin arazi toplulaştırmasına karşı tutumlarının belirlenmesi (Boyacılı köyü örneği). Ondokuzmayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi.
- Ma, W., Vatsa, P., Zhou, X., Zheng, H. 2021. Happiness and farm productivity: insights from maize farmers in China. International Journal of Social Economics.
- Sert, H., Boz, İ., 2021. Çorum ili Mecitözü ilçesi tarla arazilerinde kapitalizasyon faiz oranının belirlenmesi. ISPEC Tarım Bilimleri Dergisi,
- Stefanova, N.A., 2018, The role of e-agriculture in the context of global and regional challenges, FAO-High Level Forum on eagriculture, 2gether 4 Strong Digital Agriculture, 18-20 April 2018, Sofia, Bulgaria.
- Tuna, Y. 2011. Dünya tarımsal üretimindeki gelişmeler ve Türkiye. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası.
- Yamane, T. 2001. Temel Örneklem Yöntemleri (1. Baskı). Çev. A. Esin, MA Bakır, C. Aydın ve E. Gürbüzsel), Literatür Yayıncılık, İstanbul.
- ATOİM, 2019, Adıyaman Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, Tarımsal Üretim Verileri. RG, 1957, 6964 sayılı Ziraat Odası ve Ziraat Odaları Birliği Kanunun: 23.5.1957 Tarihli-9614 sayılı Resmi Gazete.
- Adyütayam Cilt 8, Sayı 2: 23-35, 2020 BİRİŞİK N., ASLAN R., KARAAT F.E., TOHUMCU E. Adıyaman İli Çiftçilerinin Sosyal, Ekonomik ve Organik Tarım Eğilimlerinin Belirlenmesi
- Kırsal Mahalle ve Kırsal Yerleşik Alan Yönetmeliğine İlişkin Açıklamalar (<https://yerelyonetimler.csb.gov.tr/kirsal-mahalle-ve-kirsal-yerlesik-alan-yonetmeligine-iliskin-aciklamalar-haber>)
- Sarıtaş S. ve Çoban U.(2020) Sosyo-Kültürel Değişme Açısından Güney Marmara Genç Çiftçileri Üzerine Bir Araştırma
- Schalock, R. L., Verdugo, M. A., & Braddock, D. L. (2002). Handbook On Quality Of Life For Human Service Practitioners: American Association On Mental Retardation Washington, DC.
- Neugarten, B. L., Havighurst, R. J., & Tobin, S. S. (1961). The Measurement Of Life Satisfaction. Journal Of Gerontology
- WHO. (1995). Whoqol Group The World Health Organization Quality Of Life Assessment (WHOQOL): Position Paper From The World Health Organization. Social Science & Medicine.
- Jan, M., & Masood, T. (2008). An Assessment Of Life Satisfaction Among Women. Studies On Home And Community Science.
- Zuzanek, J. (2013). Does Being Well-Off Make Us Happier? Problems Of Measurement. Journal Of Happiness Studies.
- Migheli, M. (2017). Size Of Town, Level Of Education And Life Satisfaction In Western Europe. Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie.
- Meeks, S., & Murrell, S. A. (2001). Contribution Of Education To Health And Life Satisfaction In Older Adults Mediated By Negative Affect. Journal Of Aging And Health.

- Melin, R., Fugl-Meyer, K. S., & Fugl-Meyer, A. R. (2003). Life Satisfaction In 18-To 64-Year-Old Swedes: In Relation To Education, Employment Situation, Health And Physical Activity. *Journal Of Rehabilitation Medicine*.
- Zanin, L. (2017). Education And Life Satisfaction In Relation To The Probability Of Social Trust: A Conceptual Framework And Empirical Analysis. *Social Indicators Research*.
- Ekici, T., & Koydemir, S. (2014). Social Capital, Government And Democracy Satisfaction, And Happiness In Turkey: A Comparison Of Surveys In 1999 And 2008. *Social Indicators Research*.
- Amit, K. (2010). Determinants of Life Satisfaction among Immigrants from Western Countries and from The FSU in Israel. *Social Indicators Research*.
- Franke, K. B., Huebner, E. S., & Hills, K. J. (2017). Cross-Sectional And Prospective Associations Between Positive Emotions And General Life Satisfaction In Adolescents. *Journal Of Happiness Studies*.
- Ernst Kossek, E., & Ozeki, C. (1998). Work–Family Conflict, Policies, And The Job Life Satisfaction Relationship: A Review And Directions For Organizational Behavior-Human Resources Research: American Psychological Association.
- Frijns, M. (2010). Determinants Of Life Satisfaction. Thesis, School Of Business And Economics, Maastricht University.
- Chen, C. (2001). Aging And Life Satisfaction. *Social Indicators Research*.
- Hamarat, E., Thompson, D., Steele, D., Matheny, K., & Simons, C. (2002). Age Differences In Coping Resources And Satisfaction With Life Among MiddleAged, Young-Old, And Oldest-Old Adults. *The Journal Of Genetic Psychology*.
- Prenda, K. M., & Lachman, M. E. (2001). Planning For The Future: A Life Management Strategy For Increasing Control And Life Satisfaction In Adulthood. *Psychology And Aging*.
- Headey, B., & Wearing, A. (1991). Subjective Well-Being: A Stocks And Flows Framework. *Subjective Well-Being: An Interdisciplinary Perspective*.
- Diener, E., Suh, E., & Oishi, S. (1997). Recent Findings On Subjective Well-Being. *Indian Journal of Clinical Psychology*.
- Andrews, F., & Withey, S. (1976). *Social Indicators of Well-Being: America's Perception of Life Quality* Plenum Press New York Google Scholar.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1980). Influence of Extraversion And Neuroticism on Subjective Well-Being: Happy And Unhappy People. *Journal of Personality And Social Psychology*.
- Diener, E. (1984). Subjective Well-Being. *Psychological Bulletin*,
- Diener, E. (1994). Assessing Subjective Well-Being: Progress And Opportunities. *Social Indicators Research*.
- Shin, D. C., & Johnson, D. M. (1977). Avowed Happiness As An Overall Assessment Of The Quality Of Life. *Social Indicators Research*.
- Bett, R. (2005). Nietzsche, The Greeks, and Happiness (With Special Reference To Aristotle And Epicurus). *Philosophical Topics*.
- Burns, J. H. (2005). Happiness And Utility: Jeremy Bentham's Equation. *Utilitas*.
- Leiter, B. (1997). Nietzsche And The Morality Critics. *Ethics*.

- Aydın, M., Özen Bekar, E., Yılmaz Gören, ve Sungur, M.A. (2016). Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar. AİBÜ Sosyal Bilimler Dergisi.
- Konya, A.Berk, S. Armağan 1 Tarım ve Orman Bakanlığı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, Ankara 2KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Konya
- Erzincan,Erzurum, Ş. Keleş, A. Keskin, N. Ertek, (2018). Kırsal Alanda Sosyal Sermayenin Yaşam Memnuniyeti Üzerine Etkisi (Erzincan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Erzincan ,Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Errzurum)
- Ankara, B. Yetim , (2018). Yaşam Memnuniyeti ve Yaşam Kalitesinin Belirleyicileri:Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet ve Sağlık Statüsünün Rolü (Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı)

EKLER

EK-1 Anket Formu

Not: Bu anket araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Anket formu

Bu anket çalışması, bağlamında “Kırsal Alanda Yaşayan Çiftçilerin Yaşam Memnuniyeti ve Gelecek Beklentisi (Çorum ili Kargı ilçesi örneği)” başlıklı yüksek lisans tezi çalışması yürütülecektir. Bu çalışmada; Çorum ili Kargı ilçesinde yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyetleri ve mevcut ve gelecek için kendi ve çocukları adına beklenti ve umutları ayrıca çiftçiliğe dair beklentileri ve kaygıları nelerdir, belirlenmesi üzerine incelemede bulunulacaktır. Anket sorularına verilen cevaplarınızın tam ve doğru olması araştırma sonuçlarını etkileyecektir. Elde edilen bilgiler akademik amaçla kullanılacak olup tamamen gizli tutulacaktır.

Kıymetli vaktinizi ayırıp bilimsel olarak yürütülen bu çalışmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim.

Fatma SAĞLAM

Kırsalda Yaşayan Çiftçilerin Yaşam Memnuniyeti ve Gelecek Beklentisi

1-Yaşınız nedir?

(...) 18-24 (...) 25-30 (...) 36-40 (...) 40-65 (...) 65+

2-Cinsiyetiniz?

(...) Erkek (...) Kadın

3-Medeni haliniz nedir?

(...) Evli (...) Bekâr

5- Evli iseniz, aile ile birlikte mi yaşıyorsunuz?

(...) Evet (...) Hayır

6- Medeni haliniz göç etme isteğinizi etkiliyor mu?

7-Eğitim durumunuz nedir?

(...) Okuryazar değil (...) Okuryazar (...) İlkokul (...) Ortaokul (...) Lise
(...) Yüksekokul (...) Lisans

8- Ailenizdeki bireylerin eğitim seviyesi?

Eğitim düzeyi	Okuma yazma bilmiyor	İlköğretim	Lise	Yüksekokul	Lisans
Annenizin					
Babanızın					

Eşinizin					
----------	--	--	--	--	--

9-Yaşadığınız yer neresi?

(...) Mahalle (...) Köy (...) İlçe (...) İl (...) Köy+İlçe

10-Mesleğiniz ve yaptığınız iş nedir?

11-Kaç yıldır tarımla uğraşıyorsunuz?

12-Gelir kaynağınız sadece tarım mıdır?

13-Gelir düzeyiniz nedir?

-Kazanılan aylık ortalama hane geliri, içinde bulunulan topluma ve yaşam şartlarına bağlı olarak farklı anlamlar taşıyabilmektedir.

14-Kendinizi hangi gelir sınıfında görüyorsunuz?

(...) Düşük gelirli (...) Orta gelirli (...) İyi halli

15-Gelir düzeyiniz göç etmeyle ilgili fikrinizi etkiliyor mu?

16-Son bir yıl gelir/harcama bakımından sizin için nasıldı?

(...) Borçlandım (...) Tasarruf ettim (...) Tasarruflarımı harcadım
(...) Tasarruflarımı harcamadan geçindim

17-Konut durumunuz nedir?

(...) Kendi Evim (...) Kira (...)

18-Sosyal güvenceniz var mıdır?

19- Çocuğunuz var mı?

(...) Evet (...) Hayır

20-Evet ise ilerde çocuğunuzun da çiftçilikle uğraşmasını ister misiniz?

(...) Evet (...) Hayır (...) Kararsızım

21-Hayır ise sebebini paylaşabilir misiniz?

22-Aile bireylerinden göç eden var mıdır?

(...) Evet (...) Hayır

23.-Evet ise göç etme sebebini paylaşabilir misiniz?

24-Çalıştığınız/çalıştırdığınız tarım arazisinin mülkiyeti kime ait?

(...) Kendime ait (...) Kiralık

25-Hayvancılıkla uğraşıyor musunuz?

(...) Evet (...) Hayır

26-Evet ise hayvan varlığını öğrenebilir miyim?

27-Tarımsal üretim ve hayvancılığı bir arada mı yürütüyorsunuz?

(...) Evet (...) Hayır

28-Evet ise aynı anda ikisini yapmanın avantajı var mıdır, varsa nelerdir?

29-Hayvancılıkta beklediğiniz geliri elde edebiliyor musunuz?

(...) Evet (...) Hayır

30-Hayır ise sebepleri nelerdir?

31-Türkiye’de hayvancılık ile uğraşan kişi sayısındaki azalmanın sebeplerinin neler olabilir?

32-Tarımsal faaliyetlerde bulunmanızda etkili olan üç temel sebebin nedir?

33- Tarımsal üretime devam etmekle ilgili düşünceleriniz nelerdir ve bu konuda Ailenizin görüşü nedir?

34-Tarım sektörü ve kırsala dair yaşadığınız en büyük sorunlar nelerdir?

35-Çiftçilikle uğraşmayı sektör dışındaki diğer gençlere de önerir misiniz?

(...) Evet (...) Hayır

36-Evet, öneririm çünkü(...)

37-Hayır, önermem çünkü(...)

38-Hayvancılıkla veya tarımla uğraşırken yaşam kalitenizde bir değişme oluyor mu?

(...) Evet (...) Hayır

39-Oluyor ise ne yönde bir değişme oluyor biraz bahsedebilir misiniz?

40-Yaşam memnuniyetinizi derecelendirecek olsanız memnuniyet durumunuza kaç verirdiniz?

(1=Memnun değilim, 2=Memnunum, 3=Hiç memnun değilim)

Memnun Değilim	
Memnunum	
Hiç Memnun Değilim	

41-Motivasyonunuzu artırıcı etmenler nelerdi?

(...) Kendi işimi yapmak (...) Aile büyükleri ve akrabalar (...) Sosyal çevrem
(...) Gelir seviyem (...) Sosyal statüm (...) Memleketimde yaşıyor olmak
(...) Temel ihtiyaçlarımı karşılayabiliyor olmak (...) Kendime zaman ayırmak

42-Motivasyonunuzu azaltan etmenler nelerdi?

(...) İş imkânlarının yetersiz oluşu (...) Saygı görmemek (...) Gelirim düşük olması
(...) Sosyal faaliyette bulunamamak (...) Çevre baskısı ve tutumu (...) Sosyal statü

43-Gelecek hakkındaki beklenti ve düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

44-Tarımsal açıdan gelecekte beklentileriniz nelerdir?

45-Eğer çiftçilikle uğraşmasaydınız hangi mesleği yapmak isterdiniz?

46-Kendi geleceğinizden ne kadar umutlusunuz?

47-Yaşadığınız yerde gençlere yönelik ne tür etkinliklerin yapılmasını istersiniz?

ANKETE KATILIM SAĞLADIĞINIZ İÇİN ÇOK TEŞEKKÜR EDERİM. İYİ GÜNLER...

Fatma SAĞLAM

OMÜ Ziraat Fakültesi
Tarım Ekonomisi Bölümü

Danışman
Prof.Dr.İsmet BOZ

EK-2 Etik Kurul Kararı

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
24.02.2023	2	2023-2

KARAR NO: 2023-2
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Fatma SAĞLAM' ın Prof. Dr. İsmet BOZ danışmanlığında “Kırsalda Yaşayan Çiftçilerin Yaşam Memnuniyeti ve Gelecek Beklentisi: Çorum İli Kargı İlçesi Örneği” isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasını içeren 101312 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Fatma SAĞLAM' ın Prof. Dr. İsmet BOZ danışmanlığında “Kırsalda Yaşayan Çiftçilerin Yaşam Memnuniyeti ve Gelecek Beklentisi: Çorum İli Kargı İlçesi Örneği” isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

ÖZ GEÇMİŞ

Fatma SAĞLAM, Hacıhamza Şehit Nuri Yıldız Lisesi'ni bitirdikten sonra Selçuk Üniversitesi MYO Organik Tarım Bölümü'nden 2012 yılında mezun oldu, sonra On Dokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü'nden 2018 tarihinde mezun oldu. 2021 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet Bölümü'nü tamamladı. 19.02.2021 yılında OMÜ Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı'na girdi. Mezuniyetinden bu yana Halk Bankası'nda görev yapmaktadır. Temel ilgi alanları:

ORCID ID : 0009-0005-44268257

Yayınlar:

F SAĞLAM, BOZ Ismet

Kırsalda Yaşayan Çiftçilerin Yaşam Memnuniyeti ve Gelecek
Beklentisi: Çorum İli Kargı İlçesi Örneği

MAS JOURNAL OF APPLIED SCIENCES (UYGULAMALI BİLİMLER
DERGİSİ) ISSN 2757-5675

DOI: <http://dx.doi.org/105281/zenodo.8063040>